

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLOMOUCI

Filozofická fakulta

Katedra asijských studií

MAGISTERSKÁ DIPLOMOVÁ PRÁCE

Ženská řeč v komiksech pro dívky

Women's language in shōjo manga

Vypracovala: Bc. Hana Kloutvorová

Vedoucí práce: Mgr. Ivona Barešová, Ph.D.

OLOMOUC 2015

Kopie zadání magisterské diplomové práce

Univerzita Palackého v Olomouci
Filozofická fakulta
Akademický rok: 2013/2014

Studijní program: Filologie
Forma: Prezenční
Obor/komb.: Japonská filologie (JAPFN)

Podklad pro zadání DIPLOMOVÉ práce studenta

PŘEDKLÁDÁ:	ADRESA	OSOBNÍ ČÍSLO
KLOUTVOROVÁ Hana	Chodovice 73, Holovousy - Chodovice	F120280

TÉMA ČESKY:

Ženská řeč v komiksech pro dívky

NÁZEV ANGLICKY:

Women's language in shoujo manga

VEDOUCÍ PRÁCE:

Mgr. Ivona Barešová, Ph.D. - ASJ

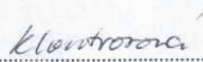
ZÁSADY PRO VYPRACOVÁNÍ:

Práce se bude zabývat použitím ženské řeči (džoseigo) v řeči postav vybraných komiksů zaměřených na dospívající dívky (šódžo manga). Cílem práce je porovnat jazyk dospívajících dívek, jako skupiny mluvčích, která ženskou řeč používá méně (na rozdíl od starší generace žen), a jazyk ženských postav v komiksu, které mají reprezentovat svět těchto dívek. Cílem práce je zjistit, zdali je jazyk postav použit ve vybraných komiksech jako pokus o zachycení způsobu řeči cílové skupiny mladých dívek, či odpovídá stereotypizaci ženské řeči a je užít k jiným účelům (např. charakterizace postavy).

SEZNAM DOPORUČENÉ LITERATURY:

BAREŠOVÁ, Ivona a Halina ZAWISZOVÁ. Současná hovorová řeč mladých Japonců. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2012.
KINSUI, Satoshi. Vacharu nihongo - yakuwarigo no nazo. Tokyo: Iwanami Shoten, 2003.
OGI, Fusami. Female Subjectivity and Shoujo (Girls) Manga (Japanese Comics): Shoujo in Ladies' Comics and Young Ladies' Comics. In: The Journal of Popular Culture 36., 4., 2003.
SHIBAMOTO, Janet S. Japanese women's language. Orlando: Academic Press, 1985.
INOUE, Miyako. Speech without a speaking body: "Japanese women's language" in translation. In: Language & Communication 23, 34., 2003.
MOTOMI, Kyousuke. Dengeki Daisy 1. (Bestucomi Flower Comics). Tokyo: Shogakukan. 2007.

Podpis studenta:

Datum: 20.5.2014

Podpis vedoucího práce:

Datum: 20.5.2014

Prohlášení

Místopřísežně prohlašuji, že jsem diplomovou práci na téma: „Ženská řeč v komiksech pro dívky“ vypracovala samostatně pod odborným dohledem vedoucí diplomové práce a uvedla jsem všechny použité podklady a literaturu.

V Olomouci dne.....

Podpis

Děkuji vedoucí mé práce Mgr. Ivoně Barešové, Ph.D. za trpělivost, ochotu, čas a cenné připomínky, které věnovala mé práci a kterých si nesmírně vážím. Dále děkuji Sabině Zukalové a Šárce Minarčíkové za pomoc při sběru materiálu pro tuto práci.

Obsah

Obsah.....	5
Úvod.....	8
1. Charakteristika ženské řeči.....	10
2. Historie ženské řeči.....	13
2.1 Období Heian.....	13
2.2 Středověk.....	13
2.3 Období Edo.....	14
2.4 Od revoluce Meidži po 2. světovou válku.....	15
3. Ženská řeč po 2. světové válce a současná japonština.....	18
4. Manga.....	21
4.1 Historie mangy.....	21
4.2 Šódžo manga.....	22
4.3 Manga jako médium.....	23
5. Rozbor.....	26
5.1 Klasifikace prvků.....	26
5.2 Metody analýzy.....	28
5.3 Jakuwarigo (jazyk rolí) a stereotypní užití ženských jazykových prostředků.....	29
5.4 Kimi ni todoke.....	32
5.4.1 Sawako.....	32
5.4.2 Ostatní postavy.....	34
5.4.2.1 Jošida.....	34
5.4.2.2 Jano.....	35
5.4.2.3 Hirano.....	36
5.4.2.4 Endó.....	37
5.4.2.5 Kamarádka.....	37
5.4.2.6 Spolužačky.....	38
5.4.2.7 Matka.....	38
5.4.2.8 Neznámá žena.....	38
5.5 Obakačan, koikatariki.....	40
5.5.1 Neiro.....	40
5.5.2 Ostatní postavy.....	42
5.5.2.1 Nidžika.....	42
5.5.2.2 Předsedkyně Šinova fanklubu.....	43
5.6 Storm Lover Anthology.....	45
5.6.1 Juna.....	45
5.6.2 Ostatní postavy.....	46
5.7 Ai wo utau jori ore ni oborero!.....	48
5.7.1 Mizuki.....	48
5.7.2 Ostatní postavy.....	49
5.7.2.1 Kapela.....	49
5.7.2.2 Studentky a fanynky.....	51
5.7.2.3 Jume.....	52
5.7.2.4 Matka.....	52
5.8 Kurage hime.....	54
5.8.1 Cukimi.....	54
5.8.2 Ostatní postavy.....	56

5.8.2.1 Spolubydlící.....	56
5.8.2.2 Matka.....	58
5.9 Dengeki Daisy.....	59
5.9.1 Teru.....	59
5.9.2 Ostatní postavy.....	61
5.9.2.1 Rena.....	61
5.9.2.2 Kamarádky.....	62
5.10 Taijó no ie.....	64
5.10.1 Mao.....	64
5.10.2 Ostatní postavy.....	65
5.10.2.1 Matka a paní Nakamura.....	66
5.10.2.2 Kamarádka.....	66
6. Porovnání a shrnutí jazyka postav.....	68
6.1 Protagonistky.....	68
6.2 Vedlejší postavy.....	71
6.2.1 Vrstevnice (spolužačky, kamarádky).....	74
6.2.2 Skupina s vysokým podílem femininních prvků.....	77
6.2.3 Ženy středního věku.....	79
Závěr.....	81
Anotace.....	83
Abstract in English.....	84
Seznam použité literatury.....	85
Seznam tabulek v textu.....	92

Ediční poznámka

K přepisu japonských výrazů bylo užito české transkripce. Pouze v případě, kdy je japonský výraz či osobní jméno součástí bibliografické citace z dalšího cizího jazyka, je ponechána původně zvolená transkripce. Japonská jména jsou ponechána v japonském pořadí příjmení – jméno, výjimku tvoří bibliografické citace, kde je pořadí určeno citační normou.

Autorka práce se také rozhodla skloňovat japonský výraz „manga“ (fem.; komiks), který je dosud v českých pravopisných příručkách veden pouze jako nesklonný, neboť tvar slova plně vyhovuje českému deklinačnímu paradigmatu.

Není-li uvedeno jinak, je autorkou překladů do češtiny autorka této práce.

Úvod

Ženská řeč (džoseigo, onna kotoba) je bezesporu jedním z nejpřitažlivějších témat japonské sociolingvistiky a velkou pozornost jí věnují nejen japonští, ale i západní jazykovědci. Existuje velké množství studií, které se zabývají ideálem ženské řeči v japonštině, užíváním ženské řeči japonskými mluvčími i cizinci, a studií, které se věnují užívání ženské řeči muži, či naopak užívání mužské řeči ženami.

V této práci se chci zaměřit na vztah ženské řeči a populární kultury, konkrétně komiksů zaměřených na mladé dívky (šódžo manga, neboli manga zaměřená na dívky mladší 18 let). Vzhledem k poměrně velkému počtu komiksových titulů zaměřených na dívčí publikum a tradici, kterou tento žánr v Japonsku má, je považován za jeden z fenoménů japonské populární kultury a za médium, které je běžnou součástí každodenního života mnoha mladých japonských dívek. Skupina mladých dívek bývá ovšem považována za mluvčí, které se snaží vyhýbat užívání ženské řeči (v kontrastu například s ženami vyššího věku). A naopak dívky často užívají způsoby mluvy, které jsou obvykle považovány za součást mužské řeči. Práce se proto bude zabývat jazykem právě v dívčích komiksech.

Vztah ženské řeči a populární kultury bude zkoumán pomocí analýzy vybraných komiksů pro dívky. Před samotnou analýzou bude část práce věnována stručné historii vzniku ideologie ženské řeči, jejího užívání a oficiální regulace. Následně budou předložena data z výzkumů současného používání ženské řeči se zaměřením na řeč mladých Japonek. Dále také bude vysvětlen koncept *jakuwarigo* (jazyka rolí), kde je jazyk fikčních postav podřízen stereotypizaci za účelem snadnější charakterizace postavy.

Následně bude práce zkoumat, jak je ženská řeč užita v komiksech, které mají alespoň částečně zobrazovat svět mladých dívek, a jak je užívána ženskými postavami těchto komiksů. Práce by měla odpovědět na otázky, jak často se prvky ženské řeči v komiksech objevují a jsou-li užity k charakterizaci postavy¹, či zda naopak užití (či neužití) těchto prvků v komiksech reflektuje jazyk mladých dívek. Za tímto účelem

1

Neboli použití džoseigo jako *jakuwarigo*.

bude vybráno sedm titulů *šódžo mangy* (publikovaných po roce 2005) a řeč vystupujících ženských postav bude podrobena zkoumání z hlediska užití prvků příznakových pro ženskou (a částečně i mužskou) řeč. Tato analýza se bude soustředit na užití tzv. koncových partikulí, osobních zájmen a typického lexika, jelikož jsou to prvky, které jsou v psaném textu nejsnáze zachytitelné a zmapovatelné.

1. Charakteristika ženské řeči

Japonština není jediný jazyk, kde existují genderové rozdíly v řeči². Ovšem jakýkoliv jazykový prostředek použitý ženou ještě nutně neznačí ženskou řeč *per se*. Většina sociolingvistických studií v japonštině je založena na myšlence opozice mezi muži a ženami, přičemž užití jazyka muži je považováno za standardní a ženské užívání za odchylku (Mizokami, 2003, s. 106). Tato kapitola má za cíl stručně shrnout některé nejčastější znaky, které obvykle bývají považovány za součást ženské řeči, a pokusit se osvětlit jejich kontext.

Obecně bývá ženskost popisována atributy jako submisivita, jemnost, subjektivnost a emociálnost, přívětivost, empatie, elegance apod. (Barešová, Zawiszová, 2012, s. 177). Ženská řeč by měla tento stereotyp odrážet. Za obvyklou charakteristiku ženské řeči v psané japonštině je považováno častější užívání slabičného písma *kany* (Ngan, 1981, s. 38) a mezi hlavní prvky současné mluvené ženské řeči bývají zahrnuty koncové partikule, osobní zájmena, specifické lexikum, zdvořilost a intonace (Vranic, 2013, s. 27).

Jedním z rysů ženské řeči je užívání typicky ženských koncových partikulí. Hanaoka McGloin (1990, s. 36) rozděluje japonské koncové partikule na tři typy: pro zdůraznění výpovědi, pro žádost o potvrzení ze strany posluchače a pro vytváření porozumění mezi mluvčím a posluchačem. Do kategorie zdůrazňovacích partikulí řadí typicky mužské partikule *zo*, *ze*, *sa* a dále pod tento typ řadí i neutrální partikuli *jo*. Mezi partikule pro potvrzení řadí mužskou partikuli *na*, neutrální partikuli *ne* a ženskou partikuli *no*. Do kategorie pro porozumění patří ženské partikule *wa* a *no*. Tímto rozdělením partikulí na tři typy chce Hanaoka McGloin zdůraznit fakt, že jedním ze znaků ženské řeči je větší soustředění na vytváření empatického pouta mezi mluvčím a adresátem, což považuje za součást ženské zdvořilostní strategie. Ve svém přehledu ale vynechává typicky ženskou partikuli *kašira*, která obvykle vyjadřuje znejistění celé výpovědi. Dále není neobvyklé, že se v promluvě některé partikule na konci věty kombinují.

Dalším z výrazných znaků ženské řeči jsou osobní zájmena odkazující na první a druhou osobu. V případě sebereferece v japonštině ovlivňují výběr konkrétního

² Genderové rozdíly pravděpodobně do jisté míry existují ve všech přirozených jazycích. Existují i téměř samostatné „jazyky v jazyce“, písma apod. Např. v Číně ženské písmo a jazyk nüshu.

způsobu postavení mluvčího vůči adresátovi (Ide, 1990b, s. 44), vnější kontext či vnitřní postoj mluvčího, což činí způsob volby velmi komplexním (SturtzSreetharan, 2009, s. 258). Nicméně s ideou ženské řeči jsou asociovány určité způsoby; přehled ideálního způsobu výběru pro ženskou řeč je uveden v tabulce níže.

Tab. 1 – první osoba

První osoba	
Zdvořilá varianta	watakuši
	atakuši
Neutrální varianta	wataši
	ataši
Druhá osoba	
Zdvořilá varianta	anata
Neutrální varianta	anata
	anta

Zdroj tabulky: Ide (1990a, s. 73)

V případě mladých dívek a dětí je možné setkat se ještě s variantou odkazování na první osobu pomocí *uči* či pomocí vlastního jména s příponou *-čan* (viz např. Ide, 1990b).

Mezi další rysy ženské řeči se řadí také zdvořilost, té bývá dosaženo mimo jiné díky vyhýbání se vulgarismům a užívání *bikago*³ a hyperkorektních forem jazyka (Ide, 1990a, s. 73-75). Ženská řeč také zahrnuje užívání specifických lexikálních forem pro konkrétní výrazy (přičemž existuje ještě synonymum, které bývá označováno jako typicky mužské), např. *onaka* (ž) – *hara* (m), břicho; *oišii* (ž) – *umai* (m), chutný. Taktéž je ženská řeč typická vyhýbáním se sino-japonským složeninám, *kango*, podle některých výzkumů se ukazuje, že ženy užívají sino-japonské výrazy zhruba o 5% méně než muži (z celkového podílu sino-japonských slov v řeči) (Shibamoto, 1987, s. 28-29).

Stejně tak v ženské řeči nedochází k fonologické redukci *-ai-* na *-é-*, která má taktéž mírně vulgární příznak. Dále se ženská řeč vyhýbá [r], které bývá asimilováno na [n] podle následující slabiky (např. *wakaranai* → *wakannai*; nerozumět) (Shibamoto, 1987, s. 28). Ide předpokládá, že ženská řeč vyznívá celkově zdvořileji proto, že v jejím

3 Přidávání prefixu *o-* před běžná slova. Například *omizu* (voda), *ojasai* (zelenina).

repertoáru zcela chybí vulgární a hrubé výrazy, proto žena užívající ženskou řeč užívá pro neutrální styl automaticky o stupeň vyšší zdvořilost než muž a její řeč tedy vyznívá vždy zdvořileji (Ide, 1990a, s. 73-75).

Krom toho existuje skupina lexika či gramatické formy, které jsou typické pro ženskou řeč. Na syntaktické rovině pak dochází v ženské řeči k častějšímu vypouštění některých partikulí, což má pravděpodobně původ v ženském empatickém stylu promluvy (Barešová, Zawiszová, 2012, s. 188).

Pro ženskou řeč bývá charakteristická často užitá stoupavá intonace, která mnohdy slouží k upevnění kontaktu s adresátem promluvy; dále je dokázáno, že: „Mladé ženy mluví obvykle rychleji, používají vyšší tón než mladí muži...“ (Barešová, Zawiszová, 2012, s. 187). Částečně je vyšší tón u uživatelék ženské řeči samozřejmě zapříčiněn i biologickými předpoklady.

Z tohoto přehledu znaků vyplývá, že rysy jazykové ideologie ženské řeči jsou velmi často součástí zdvořilostních strategií a zároveň mnohdy odpovídají tradiční představě o ženské empatii a ženské snaze o silnější udržování kontaktu s posluchačem promluvy^{4, 5}.

4 Je samozřejmě velmi složité určit, zdali nejprve existovaly tyto rysy ženské řeči a podle nich začala být vnímána zdvořilost a empatie v japonštině jako odpovídající těmto rysům, či naopak vznikaly rysy ženské řeči na základě požadavku na empatii a zdvořilost.

5 Při zkoumání charakteristik ženské řeči se ukazuje, že její popis bývá v literatuře často strukturován „v ženské řeči je oproti mužské řeči...“, ženská řeč tedy bývá definována v opozici k mužské řeči. Ani tato kapitola není výjimkou, ačkoliv si uvědomuji úskalí a problematičnost tohoto postupu.

2. Historie ženské řeči

Tato kapitola má za cíl osvětlit původ ženské řeči a některých prvků, které jsou nyní její součástí. Částečně se bude věnovat také způsobům regulace, jakým byl jazyk žen v historii vystaven. V souladu s tématem práce se bude tato kapitola snažit poukázat na jazykový život mladých dívek během historie.

2.1 Období Heian

Jak se obvykle uvádí, v japonštině z období Heian nejsou známy žádné rozdíly mezi ženskou a mužskou řečí⁶, pouze rozdíly ve zdvořilosti na základě sociálního statutu (Vranic, 2013, s. 15). Nicméně v tomto období také vzniká slabičné písmo *hiragana*, jehož vytvoření bývá připisováno ženám na císařském dvoře a které bylo ve značné míře užíváno právě ženami. Pokud se muži chtěli písemně vyjádřit v soukromí, museli také sáhnout po „ženském písmu“. Naopak se předpokládalo, že se ženy nebudou vzdělávat v čínském jazyku a v čínském písmu, neboť tyto schopnosti přináležely mužům a u žen byly považovány za „neženské“ (Endō, 2006, s. 13-21). Již v tomto období tedy existovala regulace jazyka na základě pohlaví, ačkoliv se zatím jednalo pouze o přístup ke způsobu jeho zápisu. Lze také předpokládat, že spolu s očekávanou neznalostí čínštiny byl jazyk tehdejších žen uzavřenější přístupem nových sino-japonských slov.

2.2 Středověk

Podle písemných památek z období Kamakura a Muromači se v japonštině objevují rozdíly v řeči žen a mužů v použití partikulí (konkrétně *wo* a *jo*) a ve zdvořilosti, kdy ženy vůči mužům užívají zdvořilost, ovšem muži vůči ženám nikoliv. V tomto období se také konstituuje jazyk dvorních dam tzv. *njóbo kotoba* (Vranic, 2013, s. 16). Jazyk dvorních dam vznikl v ženské části dvora jako sociolekt a

6 Existují badatelé, kteří tvrdí, že tyto rozdíly existovaly již v tomto období. Například Ngan tvrdí, že i v Gendži monogatari a Makura no sōši se dají tyto genderové rozdíly objevit. Mezi takové rozdíly patří užití výrazů označujících intimního partnera typu má milá/můj milý, která se liší podle pohlaví mluvčího. (Ngan, 1981, s. 12). Nicméně se domnívám, že je k těmto tezím nutné přistupovat kriticky. Stejně jako v češtině není výraz manželka či manžel z řad výrazů genderových rozdílů mluvčích, ale označuje pohlaví osoby, která je předmětem výpovědi.

většina výrazů přímo souvisela s denními povinnostmi dam a domácími pracemi a zahrnovala označení pro jídlo, kuchyňské náčiní, nádobí a podobně (Endo, 1995, s. 38). Jazyk dvorních dam vznikl pravděpodobně jako způsob pro diskrétní hovor o běžných záležitostech a jako eufemizace některých jevů a zahrnoval okolo 500 slov (Ngan, 1981, s. 23). Jazyk *njóbo kotoba* měl ale v podstatě stejné funkce jako profesní slangy, se kterými se lze setkat jinde: utužoval vztahy v komunitě dvorních dam a byl jejich společným kódem (Vranic, 2013, s. 16).

V *njóbo kotoba* existovalo několik způsobů vytváření nových slov. Patřilo mezi ně vyhýbání se sino-japonskému čtení slov a nahrazování jej japonským čtením (oheň: kadži – akagoto) (Endō, 2006, s. 34). Toto vyhýbání se sino-japonským výrazům pravděpodobně souviselo s tabuizací čínštiny pro ženy, jež byla zmíněna již výše. Mezi další způsoby patřilo přidávání zdvořilostního prefixu *o-* před některé běžné výrazy či přidávání sufixu *-modži* či *-mono* ke kořenům již existujících slov. V *njóbo kotoba* lze vysledovat původ užívání například adjektiva *oišii* pro ženský jazyk (oproti mužskému *umai*) či výrazu *gohan* pro vařenou rýži nebo pokrm obecně (oproti výrazu *meši* z mužské řeči) (Tanaka, 2004, s. 29). Dále mají v *njóbo kotoba* původ například slova *oden* (druh pokrmu) nebo *šamodži* (sběračka) (Ngan, 1981, s. 24). Vlivem stoupající prestiže tohoto jazyka, který začal být ženami vnímán jako vysoce elegantní a vytríbený, se postupně jazyk rozšířil i mezi ženy mimo dvůr díky tomu, že byly u dvora zaměstnávány ženy z dalších sociálních vrstev či se dvorní dámy vdávaly mimo dvůr a jazykové návyky zaváděly i ve své nové domácnosti (Endō, 2006, s. 36). Z existence *njóbo kotoba* je patrné, že ženy hrály významnou úlohu v procesu lingvistické inovace i v historicky vzdálených obdobích.

2.3 Období Edo

V období Edo ovlivnil ženskou řeč také jazyk žen žijících a pracujících v zábavních čtvrtích (Vranic, 2013, s. 18), obvykle označovaný jako *júdzogo* (Ngan, 1981, s. 29). Specifická charakteristika zábavních čtvrtí, kdy existoval jistý pohyb osob mezi jednotlivými čtvrtěmi a městy a zároveň se jednalo vždy o poměrně uzavřené světy, umožnila, aby se nejprve vyvinul jazyk společný všem čtvrtím, kde se následně vytvořily místní specifické elementy (Ngan, 1981, s. 29). Důvody pro vznik tohoto

jazyka byla za prvé snaha dívek zakrýt svůj rodný dialekt a za druhé pokus vytvořit jazyk, který by nevytvářel rozdíly v sociálním postavení různorodé klientely. Mezi výrazné rysy tohoto jazyka patřil například způsob zakončování sloves na *-nsu*, *-ansu*, *-arinsu*. Prvky z *júdžogo* pak pronikaly i do jazyka běžných obyvatelek měst. (Ngan, s. 30-31).

S přijetím neo-konfuciánských zásad se v období Edo začaly v hojné míře objevovat příručky správného chování a jednou z oblastí zájmu těchto příruček byl i jazyk žen. Ženám bylo doporučováno mluvit co nejméně, používat tichý a zřetelný hlas a užívat slova označovaná tehdy jako tzv. *jamato kotoba*, která se podle tehdejší definice velmi podobala jazyku dvorních dam (Endō, 2006, s. 37). Nicméně tyto příručky byly zaměřeny pouze na ženy z vyšších vrstev, jazyk ostatních žen se pravděpodobně výrazně nelišil od jazyka mužů. Stejně tak se předpokládá, že jazyk výše postavených žen vůči jejich služebnictvu neobsahoval požadovanou zdvořilost apod. (Vranic, 2013, s. 18-19).

2.4 Od revoluce Meidži po 2. světovou válku

Po revoluci Meidži a během nastalé modernizace (a s ní spojeném zájmu o japonský jazyk a sjednocování jeho forem⁷) se ženská řeč a její protějšek mužská řeč staly ideálními formami vyjadřování pro obě pohlaví. Postavení žen ve společnosti bylo formováno na základě oficiálních ideologií *danson džohi* („muži nadřazení, ženy podřazené“) a *rjósai kenbo* („dobrá žena, moudrá matka“). Nicméně částečně i na základě těchto ideologií bylo ženám z privilegované vrstvy umožněno středoškolské vzdělání (Barešová, Zawizsová, 2012, s. 176). Hodnota ženy jako matky začala být zdůrazňována, a to i pod vlivem západních filozofií, stejně jako nutnost jejího vzdělání, které by pak mohla předávat svým dětem, jež jsou základem pro moderní Japonsko. (Inoue, 2006, s. 42). V tomto období se tedy jazyk žen stává záležitostí politickou.

Než v roce 1879 vyšel Císařský výnos o vzdělávání, mluvily dívky, které nyní nově mohly navštěvovat vyšší školy, podobně jako jejich mužské protějšky, užívaly například osobní zájmeno *boku*. Nicméně po vydání tohoto výnosu začal být jazyk dívek a jejich užívání mužské řeči kritizováno a způsoby, jakými by měly studentky

⁷ Viz hnutí *genbun'ichi*.

hovořit, začaly být oficiálně předepisovány. Rozdíl mezi dívkami užívajícími mužskou řeč a dívkami užívajícími neutrální, zdvořilou řeč byl zároveň rozdíl mezi „slušnými studentkami“ a těmi „zvrácenými“ (Vranic, 2013, s. 21-22).

V období mezi rokem 1887 až do konce 1. světové války se mnoho japonských intelektuálů (mužů) zabývalo jazykem, který slýchali u mladých studentek⁸ a který označovali jako „nepříjemný“ (mimizawarina). Tyto dívky užívaly koncové partikule *tejo*, *nojo* a *dawa* a jejich kritici toto užívání považovali za vulgární. Tehdy kritizovaný jazyk školaček, neboli *džogakusei kotoba*, přitom v mnohém odpovídal tomu, co je nyní považováno za typickou ženskou řeč (Inoue, 2006, s. 37).

Během 20. let 20. století totiž postupně jazyk školaček ztratil původní nelichotivá přívzviska a začal být vnímán jako způsob, jakým by měly mluvit všechny ženy (Gagné, 2007, s. 132). Ovšem takzvané *modan gaaru* (z anglického „modern girl“) začaly v této době opět užívat výrazy typické pro mužskou řeč, aby se více vymezily vůči tradiční společnosti (Vranic, 2013, s. 24-25). V období před 2. světovou válkou se ženský jazyk stal symbolem pro dobré sociální postavení a pro ženy bylo žádoucí jej užívat, pro muže ženský jazyk užívaný ženami značil také ženskou přitažlivost (Vranic, 2013, s. 25-26). Během 2. světové války došlo k „nacionalizaci“ ženské řeči, ženská řeč byla zařazena mezi tradiční hodnoty japonského císařství a ženy byly nabádány, aby ji užívaly a sloužily tím národním zájmům. Za tímto účelem byly angažovány i některé významné intelektuálky, ač jinak neměly ženy mnoho možností účastnit se politického života (Nakamura, 2014, s. 164; 171-174).

Jazykové prvky, které se tedy obvykle zahrnují pod pojem ženská řeč, se ustanovovaly zejména na přelomu 19. a 20. století a v období před 2. světovou válkou, ačkoliv některé zdroje pro ženský jazyk sahají hlouběji do minulosti. Z historického přehledu je patrné, že jazyk žen byl (zejména v moderní a předmoderní době) často regulován institucemi mimo vlastní ženskou komunitu. Ženský jazyk se tedy stal jakýmsi ideálem, často předepisovaným muži, na který měly ženy aspirovat, aby tak dosáhly žádané ženskosti. Pozornost, která byla ženskému jazyku věnována, v mnohém utvrzovala podřazené postavení žen a nutila je spolu s ženským jazykem přijímat vlastnosti a chování, které byly tradičně přisuzované ženám. Pro mladé dívky či ženy byly vždy jazykové inovace či užívání specifického slangu součástí způsobu, kterým se

8 „První veřejně viditelné ženy“ (Inoue, 2006, s. 43)

vymezovaly jako protiváha k veřejné sféře dominované muži (Gagné, 2007, s. 131); tyto ženy pak obvykle sahaly do repertoáru jazyka, který byl označován jako mužský. Společností pak byl její jazyk obvykle považován za vulgární a hrubý. Z tohoto přehledu pak vyplývají otázky, nakolik je ženská řeč skutečně ženám vlastní a zda její charakteristika odpovídá jejich přirozeným vlastnostem, myšlení a chování; nakolik se stal ženský jazyk součástí identity některých žen na základě společenské výchovy a nakolik byl společností přijat jako institucionalizovaný abstraktní ideál? Ani tato kapitola, ani tato práce na ně však nemají za cíl odpovědět.

3. Ženská řeč po 2. světové válce a současná japonština

Předešlá kapitola shrnovala možné historické zdroje ženské řeči a její ustanovování a regulaci před 2. světovou válkou. Následující kapitola se bude v krátkosti zabývat postojem k ženské řeči po druhé světové válce a výskytem *džoseigo* v řeči současných Japonek, zejména mladých dívek.

Po 2. světové válce se v Japonsku postupně odehrálo mnoho společenských změn, které umožnily ženám větší přístup do veřejného života či k politickému rozhodování. I díky těmto změnám jsou v současné japonštině rozdíly mezi jazykem používaným ženami a jazykem používaným muži méně markantní než např. v předválečném období (Ngan, s. 1). Ve spojení se současnou japonštinou je tedy vhodnější užívat označení pro příznakové výrazy *onna rašii* (typicky ženské, femininní) a *otoko rašii* (typicky mužské, maskulinní) (Barešová, Zawiszová, s. 177).

V období japonského ekonomického rozmachu a zřetelného rozdělení rolí pracující muž – žena v domácnosti v 60. a 70. letech se opět objevil lingvistický zájem o ženský jazyk (Inoue, 2006, s. 167) a během 80. a 90. let se začaly objevovat hlasy, které v souvislosti s častějším užíváním „drsnějšího“ jazyka ženami začaly tvrdit, že ženská řeč v japonštině vymírá (ibidem, s. 163-164). Ženy se mnohem častěji zařazovaly do pracovního procesu, byly povyšovány do manažerských pozic a začaly být ekonomicky nezávislé (ibidem, s. 173) a pravděpodobně i z těchto důvodů volily asertivnější jazyk. Inoue (ibidem, s. 175-176) ilustruje moderní asertivní jazyk mladých žen na konkrétních příkladech z perspektivy jejich kritiků, kteří považovali například užití zájmena *anta* a zakončení věty na *-ndajo* za vulgární.

Za typické uživatelky silně femininního jazyka jsou obvykle považovány ženy v domácnosti či všeobecně vzdělanější ženy ze střední vrstvy z městského prostředí, tyto ženy v podstatě reprezentují ideální představu o japonské ženě (Vranic, 2013, s. 29).⁹ Patrné je to například při pohledu na výsledky studie o užívání typicky ženské koncové partikule *wa* (Hanaoka McGloin, 1990, s. 30). Všechny Japonky se s ženskou řečí setkávají již od útlého věku. Existenci tlaku okolí na to, aby japonské děti, zejména dívky, které se teprve mateřskému jazyku učí, používaly jazyk, resp. osobní zájmena

⁹ Protože je ženská řeč založená spíše na ideálu vzniklém ve 30. letech na základě řeči studentek a nikoliv na základě statistiky dokazující užívání jistých jazykových prostředků velkým množstvím žen, potřebovala být neustále ustanovována za pomoci vnějších procesů. (Viz Inoue, VL, s. 164)

odpovídající jejich pohlaví (genderu), naznačuje například studie, kterou provedla Ito (2005) na skupině mladších dětí (6-11 let). Zároveň tato studie ukazuje tendenci dívek užívat zájmeno *boku*. Podobný sklon k užívání *boku* dívkami mladšího školního věku zaznamenali i další badatelé (Vranic, 2013, s. 30). Ito navíc dává příklad toho, jak může benevolence či konzervativnost nejbližšího okolí ovlivňovat volbu jazykových prostředků, kdy liberální matka jedné z dívek s tendencí k užívání *boku* k sebeodkazování na základě vlastní zkušenosti z dětství radí, aby si kritiku svých vrstevníků nepřipouštěla k srdci.

Podle výzkumu provedeného Barešovou a Zawiszovou (2012) na vzorku mladých Japonců se zaměřením na vysokoškolské studenty se ukazuje, že ač si toho sami uživatelé jazyka často nejsou vědomi, genderové rozdíly v jejich řeči stále existují (Barešová, Zawiszová, 2012, s. 181). Mezi nejvýraznější rozdíly patří užívaná osobní zájmena pro sebe-odkazování (nejčastěji ženy: *wataši* a *ataši*, případně *deixe* pomocí vlastního jména; muži: *ore* a *boku*), způsob odkazování na druhou osobu (nejčastěji ženy: osobní jméno se sufixem; muži: *omae* a *kimi*) a odkazování na třetí osobu (nejčastěji ženy: ukazovací zájmeno a *hito/ko*; muži: *koicu*, *aicu*, *jacu*). Ovšem i mezi staršími dívkami existují ty, které pro označení první osoby používají *boku* či *ore* a přejímají také formy *omae* či *aicu* (ibidem, s. 181-182). Rozdíly existují i v případě koncových partikulí, v projevu vysokoškolaček se ale již příliš neobjevují typicky ženské koncové partikule *wa* nebo *kašira*, které jsou nahrazeny partikulemi *jo* a *kana* vnímanými v současné době již jako neutrální (ibidem, s. 180). V projevu žen (ve srovnání s muži) se lze častěji setkat s neutrální partikulí *ne* a ženy stále velmi často používají i ženskou koncovou partikuli *no* (ibidem, s. 183). V projevu dívek je také stále možné se setkat s užíváním *bikago* (ibidem, s. 187) a vypouštěním partikulí a spony *da* (ibidem, s. 188). Mladé ženy mají oproti mužům ovšem na výběr širší repertoár jazykových prostředků, neboť mohou volit prakticky mezi všemi styly od femininního, přes neutrální až k maskulinnímu (ibidem, s. 190). Dalším zjištěním byla tendence dívek (i chlapců) používat častěji formy typické pro svůj gender, jsou-li přítomny osoby opačného pohlaví, zejména ti, o které mají zájem¹⁰. Takové chování platí i pro středoškolské studentky, které mezi sebou používají typicky mužský styl. Zároveň však se mladé dívky snaží vyhnout výrazům, které lze považovat za silně

¹⁰ Viz fenomén *burikko*, tedy záměrné nadužívání femininních prvků v řeči za účelem působit roztomile a žensky. (např. Barešová, Zawiszová, 2012, s. 180 či některé stati od Sachiko Ide).

femininní. (ibidem, s. 180; s. 183)

Mezi dívkami jsou specifickou skupinou užívající záměrně *džoseigo* ty, které jsou součástí gothic/lolita¹¹ subkultury, přičemž užití ženské řeči má zdůrazňovat ženskost a „princeznovskost“, kterou tento styl akcentuje, a je částečně určováno časopisy zaměřenými na módu a život těchto dívek (Gagné, 2008, s. 131-137). V tomto případě, je patrné, že výrazné užívání prvků ženské řeči je u těchto dívek volní akt, kterým vyjadřují příslušnost ke skupině. Protipólem je potom řeč dívek identifikujících se jako *gyaru(gjáru)*¹², *kogal*¹³ či *yankii (jankí)*¹⁴, které naopak užívají výrazy, například osobní zájmena, či způsoby mluvy, jež jsou považovány za maskulinní či až vulgární (Gagné, 2008, s. 132). Žádné z těchto subkultur ale nejsou vypovídajícím vzorkem japonské populace studentek střední školy, ale ilustrují mezní body na ose užívání ženské řeči.

Z tohoto přehledu je patrné, že stylem, který se nejvíce blíží ideálu ženské řeči, mluví ženy středního věku ze střední a vyšší vrstvy. Naopak studentky středních škol a mladší dívky mají často sklony k užívání maskulinních řečových forem. Jedním z důvodů, krom snahy získat si ve smíšeném kolektivu respekt a zdůraznit platnost vlastní promluvy, může být i tlak vrstevnic a zájem na upevnění vazeb ve skupině (či subkultuře, se kterou se identifikují) a samozřejmě také snaha následovat styl vyjadřování, který je právě módní. S přibývajícím věkem, při nástupu na vysokou školu a později, se mladé ženy snaží více zachovávat typicky ženský styl, což může být způsobeno snahou přiblížit se ideálu vzdělané ženy a větším tlakem ze strany konformnějšího kolektivu na pracovišti a také snahou odpovídat požadavkům na partnerku ze stran mužů, jak tvrdí Barešová a Zawiszová (2012, s. 180): „... především verbální chování žen je v japonské kultuře silně provázáno s konceptem přitažlivosti a Japonci (podle našeho průzkumu debatních blogů) obecně nemají zájem o ženy, které hovoří jako muži, a vysloveně si přejí, aby ženy mluvily ‚žensky‘“.

11 Životní styl odvíjející se od módy, která využívá prvky napodobující evropskou barokní módu či estetiku evropských dekorativních panenek.

12 Životní styl odvíjející se od módy, která využívá bohaté účesy z odbarvených vlasů, výrazné líčení či opálení, zdobené nehty a často až vyzývavé oblečení.

13 Varianta subkultury *gyaru*, kdy se dívky oblékají do oděvů vycházejících ze školních uniforem.

14 Delikventky. (Viz Miller, 2004)

4. Manga

Manga, neboli japonský komiks, tvoří téměř čtvrtinu japonského knižního trhu (Ingulsrud, Allen, 2010, s. 3) a zahrnuje širokou paletu žánrů od těch zaměřených na malé děti až po mangu cílenou na dospělé. Jednotlivé kapitoly konkrétních příběhů se jako seriál po jednotlivých kapitolách obvykle objevují ve speciálních časopisech, které takto vydávají až několik desítek titulů. Samotné časopisy jsou spotřební zboží a bývají po přečtení vyhazovány. Úspěšné komiksové tituly pak mohou být znovu vydány jednotlivě jako zvláštní komiksové knihy *tankóbon* nebo *komikku*, které je možné sbírat (ibidem, s. 3). Specializované komiksové časopisy mívají zhruba 250-600 stránek a bývají tematicky zaměřené podle cílové skupiny čtenářů a žánrů (Unser-Schutz, 2011, s. 215), přičemž žánr mangy se mnohem více odvíjí od cílové skupiny čtenářů, kterým je například určen časopis, kde se manga poprvé objevila, než od stylu samotného komiksu (Unser-Schutz, 2011, s. 218). V Japonsku jsou však komiksy přítomné v běžném životě i mimo specializované časopisy, lze je nalézt i novinách či časopisech bez ohledu na téma a mohou dokonce doplňovat daňové manuály. Popularita mangy je zapříčiněna její schopností se přizpůsobit různým tématům a žánrům (Schwartz, Rubinstein-Ávila, 2006, s. 44). Zároveň je manga jedním z médií, které získalo mezinárodní popularitu a stalo se japonským vývozním artiklem.

4.1 Historie mangy

Za dávné předchůdce mangy většina badatelů obvykle považuje malované svitky *emakimono*, například satirické zvířecí svitky *Čódžúgiga* (Čódžú džinbucu giga) z kláštera Kózándži pocházející z 12. století. Za další historickou inspiraci jsou považovány také zenové malby *zenga* (Bouissou, 2010, s. 17; s. 19). Slovo manga bylo poprvé použito pro Hokusaiovy komické dřevoryty. Po revoluci Meidži se začaly objevovat politické komiksy (Unser-Schutz, 2011, s. 215), které byly ovlivněné evropskými politickými karikaturisty – manga byl formát, který politickým komiksům pro dospělé dobře vyhovoval a mohl zahrnout široké spektrum názorů (Schwartz, Rubinstein-Ávila, 2006, s. 43). I v období Taišó (1912-26) zůstávala manga spojená s politickými komentáři, ovšem začala být i formou zábavy pro mladé čtenáře a objevovaly se i specializované časopisy, během 2. světové války pak sloužila manga i

k účelům propagandy (Bouissou, 2010, s. 23-24). Delší komiksy vznikaly už na počátku 20. století, přičemž manga plně odpovídající dnešnímu formátu se vyvinula až po 2. světové válce. Manga na pokračování, ve které začal být kladen důraz na příběh a tím pádem i na jazyk, byla nazývána *sutóri manga* a je dodnes převažujícím typem mangy (Unser-Schutz, 2011, s.215). I čtyři hlavní kategorie mangy se formovaly po 2. světové válce – *šónen manga* (manga pro chlapce), *šódžo manga* (manga pro dívky), *seinen manga* (manga pro dospělé)¹⁵ a *redísu komikku* (pro dospělé ženy) (Schwartz, Rubinstein-Ávila, 2006, s. 44). Jedním z nejvýznačnějších poválečných *mangaka* (autorů mangy) byl Tezuka Osamu. Popularita a žánry mangy poté se objevovaly s tím, jak stárla první poválečná generace, která tvořila širokou čtenářskou základnu. V roce 1967 vycházelo v Japonsku méně než 50 specializovaných manga časopisů s prodejem zhruba 78 milionů výtisků, o třicet let později v roce 1994, kdy dosáhla manga vrcholu popularity, bylo těchto časopisů 260 a prodávalo se jich přes 1 890 milionů výtisků a k tomu vycházelo ještě dalších 700 milionů výtisků *tankóbonů* (Bouissou, 2010, s. 25; 26-28). Široké spektrum žánrů dokazuje i fakt, že v roce 1996 dosahoval počet vydané mangy specificky zaměřené na chlapce pouze 40,6%, ačkoliv byla manga odvětvím původně zaměřeným na mužské čtenáře (Schwartz, Rubinstein-Ávila, 2006, s. 44). Nicméně od 90. let, zejména kvůli konkurenci videoher či poptávce po dalších druzích médií, prodej mangy začal postupně klesat. Také proto vydavatelé začali hledat nová odbytiště a manga se stala jedním z japonských vývozních artiklů (Schwartz, Rubinstein-Ávila, 2006, s. 44).

4.2 Šódžo manga

Šódžo mangu lze definovat jako: „Časopisy vytvořené zejména pro dívky. Jsou psané ženami pro ženy. Hlavní témata se soustředí na vztahy matka-dcera, na dívky stávající se hvězdami a romantické příběhy (Hoover, 2011, s. 170).“ Obvykle se počátky žánru *šódžo manga* spojují s dílem *Ribon no kiši* (Rytíř s mašlí) od Tezuky Osamua, ovšem v nejnovějších studiích bývají tyto počátky posouvány ještě k dřívějším dílům, například k Takahaši Macotovi, jehož styl byl ovlivněn takzvanými lyrickými ilustracemi *džóžóga*. Manga ovlivněná touto kresbou klade velký důraz na vizuální stránku (Monden, 2015, web). Do 70. let označovalo slovo *šódžo* pouze čtenářky a

¹⁵ Vhodnější je klasifikovat ji spíše jako mangu zaměřenou na mladé muže.

protagonistky těchto komiksů a až od tohoto období začal narůstat počet autorek, které samy byly ve stejném věku jako cílová skupina čtenářek (Ogi, 2011, s. 244).

Přestože širší pojem *šódžo manga* zahrnuje mnoho stylů a žánrů, existuje estetický koncept plný ilustrací květin, stužek, vlajících sukní a dívek s výraznými očima, které lze v těchto komiksech často najít (Monden, 2015, web). Dívčí manga se zajímá o lásku a romanci, a často staví ženskou protagonistku do pozice, kde dívka získá důvěru ve své schopnosti a vylepší své postavení (Schwartz, Rubinstein-Ávila, 2006, s. 44). Některé autorky se domnívají, že v *šódžo manze* nejsou postavy dívek sexualizované, na rozdíl od *šónen mangy*, kde ženské postavy odpovídají tzv. *male gaze*¹⁶ a příběh chlapeckého komiksu má strukturu pohádky, kdy mužský protagonista je hrdinou a ženská postava „kráskou v nesnázích“ (Koch, Steger, 2013, s. 12). Ačkoliv jsou tedy na první pohled protagonistky *šódžo mangy* ztělesněním moderních hrdinek vytvořených ženami pro ženy, jsou to paradoxně tyto silné ženské protagonistky, které také zcela naplňují pečovatelské role jako dcery, vnučky nebo přítelkyně a okamžitě reagují na potřeby svých nejbližších nebo své komunity. Ačkoliv tedy často bývají označovány jako netradiční, jen zřídka kdy překračují či porušují zavedené a přípustné tradiční genderové role (Schwartz, Rubinstein-Ávila, 2006, s. 45). *Šódžo manga* je velmi populární kategorií mangy, například za období červenec-září 2014 vešlo do oběhu celkem 1,7 milionu výtisků různých časopisů publikujících komiksy pro dívky. Pro srovnání, za stejné období vyšly téměř 3 miliony výtisků komiksů pro chlapce.¹⁷

4.3 Manga jako médium

Na základě vysoké popularity mangy lze usuzovat, že v mnohém ovlivňuje nejen zájmy či životní postoje svých čtenářů, ale také jazyk, který používají. Unser-Schutz (2011, s. 216) uvádí, že podle dotazníku z roku 2008 uvedlo zhruba 45% respondentů, že manga ovlivňuje způsob řeči mladých lidí. Objevují se i názory, že manga je důvodem pro častější užívání maskulinních prvků, např. zájmen *ore* a *boku*, v řeči mladých dívek. Manga se na jedné straně snaží zachovat zdání realistické mluvené řeči, na druhé straně odráží i autorův vlastní styl mluvy a charakterizace postav. Například

16 Termín původně z feministické filmové kritiky, doslova „mužský pohled“. Označuje způsob, kdy pohled kamery odpovídá pohledu heterosexuálního muže.

17 http://www.j-magazine.or.jp/magadata/index.php?module=list&action=list&cat1cd=2&cat3cd=29&period_cd=26 (7.4.2015)

použití koncových partikulí se od užití v mluvené japonštině může lišit. V případě ženských postav v komiksech pro dívky se jejich řeč více blíží mluvené řeči, kdežto ženské postavy v komiksech pro chlapce častěji zachovávají užití femininních partikulí podle tradičních představ (Unser-Schutz, 2011, s. 216). Je patrné, že manga nabízí široký prostor pro jazyková zkoumání.

Pro běžného čtenáře je však v manze nejdůležitější příběh - narativ a jeho významy jsou v manze vyjadřovány v několika vrstvách: rozvržení stran, ilustrace, slova, scénář. Čtenář tak rozumí textu na jejich základě a zároveň si vytváří schopnost předvídat, jak bude dále komiks rozložen, a dokáže zapojit do svého porozumění i intertextové vztahy. Někteří autoři tvrdí, že při čtení mangy a v procesu porozumění textu začíná čtenář s grafickým vyjádřením a titulky, a pak přistupuje k rovině lexikálně-gramatické (Ingulsrud, Allen, 2010, s. 4-5). Unser-Schutz naopak píše, že čtenáři se nejprve věnují bublinám s textem a poté se teprve zabývají dalšími prvky (Unser-Schutz, 2011, s. 222). Další autoři mají za to, že čtenáři mangy se věnují grafickým informacím na stejné hierarchické úrovni jako tištěnému textu. Takový způsob je rozdílný od tradičních způsobů četby a manga vyžaduje schopnost číst multimodálně¹⁸ (Schwartz, Rubinstein-Ávila, 2006, s. 41). Každopádně lze říci, že významným nositelem narativu je vizuální stránka¹⁹, což zásadně odlišuje mangu od beletrie.

Jelikož je tedy komiks výrazně vizuální médium, jsou lingvistická data zasazena do obrázků – buď jako obsah komiksových bublin (příčemž znalost významu různých tvarů bublin je součástí kódu nutného k porozumění komiksu), nebo je text včleněn přímo, ale není součástí scény. Text nacházející se v jednotlivých panelech lze nejprve rozdělit na „slyšitelný“ pro ostatní postavy na scéně a na text, který je znám pouze čtenáři a případně i postavě protagonistky. Text, který je přístupný jak postavám, tak čtenáři, zahrnuje řečové bubliny, text komentářů postav mimo bubliny (obvykle nejsou důležité pro narativ) a onomatopoeia (reprezentující reálné zvuky apod.). Samotné bubliny svým tvarem napovídají emoční zabarvení výpovědi, přičemž další informace o postoji mluvčího lze vyčíst i z druhu a tvaru písma. Text, který není přístupný pro všechny postavy, jsou myšlenkové bubliny (nejčastěji příslušící hlavní protagonistce,

18 Více vrstev.

19 Těžko si lze představit, že je možné číst pouze scénář mangy (bez grafické stránky) a mít jen skrz informace v něm obsažené jasnou představu, o čem příběh pojednává.

jen v omezené míře se lze setkat s myšlenkami jiných postav), poté text vnitřního monologu (bez bublin přímo v textu, částečně připomíná filmový „voice-over“) a „vypravěčský“ text, jehož funkce se může překrývat s vnitřním monologem, neboť obvykle tento text také přináležejí hlavní hrdince komiksu. Uchopení všech možností textů a způsobu jejich ztvárnění se samozřejmě může lišit autor od autora. Je však jisté patrné, že pro čtení mangy je nutná znalost či schopnost pracovat s poměrně složitým vizuálním kódem, na druhou stranu se zdá, že četba mangy je velmi intuitivní. Ovšem podrobnější teoretické rozboru vztahu textu a vizuální stránky či způsobu, jakým je manga čtena a vnímána, ale nejsou tématem této práce.

Komiksy pro analýzu, která bude v této práci následně provedena, byly vybrány náhodně. Pro jejich výběr byla použita pouze kritéria žánru (komiks pro dívky) a data vydání (nikoliv starší než z roku 2005). Pouze jedna třetina komiksů byla takto vybrána autorkou práce, zbylé dvě třetiny byly vybrány třetími stranami. Tímto by mělo být dosaženo určitého stupně objektivity.

5. Rozbor

Následující kapitola klasifikuje prvky (koncové partikule, prostředky osobní deixe), kterým bude věnována pozornost v řeči postav, podle genderových kritérií. Následně budou blíže specifikovány metody jejich analýzy ve vybraných textech.

5.1 Klasifikace prvků

Před samotnou analýzu budou znovu shrnuty jazykové prvky, kterých se bude tato práce nejčastěji dotýkat. Podrobnější charakteristika ženské řeči byla uvedena v předchozí kapitole. Na základě tabulky, kterou uvádí Ueno (2006, Appendix A) a rozdělení, které poprvé použila Okamoto (2012, s. 301-302), jež byly následně doplněny podle výzkumu, který provedla Ide (1999, s. 465), lze rozčlenit koncové partikule a další jazykové formy na pět kategorií: silně femininní, slabě femininní, neutrální, slabě maskulinní a silně maskulinní. Toto rozdělení je uvedeno v tabulce níže.

Tab. 2 – rozdělení koncových partikulí

Silně femininní	Slabě femininní	Neutrální	Slabě maskulinní	Silně maskulinní
Partikule <i>wa</i> , a její varianty <i>wane</i> , <i>wajo</i> , <i>wajone</i>	Partikule <i>no</i> následující sloveso nebo časovatelné adjektivum	Důvěrný tvar slovesa, časovatelného adjektiva	Partikule <i>jo</i> následující důvěrný tvar slovesa nebo i- adjektiva	Partikule <i>zo</i>
Partikule <i>kašira</i>	Spona v pravděpodobn ostním tvaru <i>dešó</i> nebo <i>dešo</i>	Důvěrný tvar na- adjektiva, substantivum	Spona <i>da</i> a její varianty v kombinaci s partikulí <i>dajo</i> , <i>dane</i> , <i>dajone</i> následující po substantivu nebo na- adjektivu	Partikule <i>ze</i>

Partikule <i>no</i> následující substantivum nebo na- adjektivum	Partikule <i>ne</i> následující substantivum nebo na- adjektivum (bez spony)	Partikule <i>kana</i>	Spona <i>da</i> v kombinaci s kontrahovaným tvarem nominalizátoru – <i>nda, ndane,</i> <i>ndajo, ndajone</i>	Rozkazovací způsob, případně rozkazovací způsob následovaný partikulí <i>jo</i>
Partikule <i>jo</i> následující substantivum nebo na- adjektivum	Partikule <i>ne</i> následující sloveso v přechodníkové m tvaru	Zápor <i>dža nai</i> a kontrahovaná forma záporu <i>džan</i>	Spona v pravděpodobn ostním tvaru <i>daró</i> nebo <i>daro</i>	Změna <i>-ai-</i> na <i>-é-</i>
Partikule <i>no</i> v kombinaci jako <i>none, nojo,</i> <i>nojone</i>	Zakončení <i>monne</i>	Přechodníkový tvar slovesa		Partikule <i>kajo</i>

Zdroj tabulky: Ueno (2006, Appendix A)

V případě osobní deixe je situace komplikována charakteristikou japonštiny, kdy existuje široké množství způsobů, jak referovat k vlastní či druhé osobě a kdy mluvčí volí tyto způsoby na základě situace a svého vnitřního postoje. V tabulce níže je uvedena základní distribuce způsobů deixe podle věku a genderu mluvčího.

Tab. 3 – rozdělení osobních zájmen

Osoba	Styl	Dospělý mluvčí - muž	Dospělý mluvčí - žena	Dětský mluvčí - muž	Dětský mluvčí- žena

První	Zdvořilý	<i>watakuši,</i> <i>wataši</i>	<i>watakuši,</i> <i>wataši</i>		<i>wataši</i>
	Neutrální	<i>boku</i>	<i>Wataši, ataši</i>	<i>boku</i>	Jméno- <i>čan</i>
	Silně neformální	<i>ore</i>		<i>ore</i>	
Druhá	Zdvořilý	<i>anata</i>	<i>anata</i>	(<i>kimi</i>)	(<i>anata</i>)
	Neutrální	<i>kimi</i>	<i>anata</i>	Jméno- <i>kun</i>	Jméno- <i>kun</i>
				Jméno- <i>čan</i>	Jméno- <i>čan</i>
	Vulgární	<i>omae</i>		<i>omae</i>	

Zdroj tabulky: Ide (1999, s. 471)

Jak je z tabulky patrné, pouze ženskými mluvčími je používáno zájmeno *ataši* a způsob sebereference pomocí vlastního jména+sufixu *čan* (typické pro dětské či mladé mluvčí), proto tyto způsoby lze označit jako femininní. Oproti tomu silně maskulinní (používáno muži) je *ore* a zájmeno *boku*. *Wataši* lze vnímat jako spíše neutrální. V případě mladých žen je nutné doplnit ještě možnost *uči* pro první osobu (viz Barešová, Zawiszová, 2012, s. 181), kterou lze považovat za slabě femininní. V případě druhé osoby lze jako spíše slabě femininní označit oslovení pomocí jména a sufixu *-čan*, *-san*, *-kun* (viz Barešová, Zawiszová, 2012, s. 181).

V tabulkách byly uvedeny i maskulinní jazykové prvky, přestože tématem práce je primárně ženská řeč a její užití. Během analýzy totiž bude přihlédnuto i k použitým maskulinním prvkům.

5.2 Metody analýzy

Ve všech vybraných komiksech budou podrobeny rozboru veškeré vystupující ženské postavy. V případě protagonistek budou podrobeny analýze řečové bubliny, myšlenkové bubliny a vnitřní monolog a případný vypravěčský text (pokud je vypravěč shodný s protagonistkou příběhu). V případě ostatních postav se chci věnovat textu v řečových bublinách (a případně pokud se objeví i další texty). Pro tuto analýzu jsem se rozhodla vynechat pikotext komentářů kvůli jeho zhoršené čitelnosti (a mnohdy nejasnému mluvčímu). U protagonistky se budu věnovat zvlášť každému typu textu,

aby byly případně zaznamenány rozdíly v řeči, kterou „mluví“ a kterou „myslí“. U všech postav bude v závorce zhruba uveden počet bublin (a případně úseků textu vnitřního hlasu apod.); toto číslo bude mít pouze orientační hodnotu, která by měla poukázat na to, jak často se promluvy dané postavy na scéně objevují.²⁰

Pro zjištění užití prvků ženské řeči řazených mezi koncové partikule bude u jednotlivých postav v promluvách spočítán celkový počet použitých koncových partikulí, přičemž varianty partikulí vytvořené kombinací více partikulí budou započítány dohromady, tedy jako použití jedné partikule, a zvláště budou spočítány silně femininní a slabě femininní partikule. Tím bude zjištěno, v jaké míře postava ženské partikule používá. Pro jasnější porozumění tomu, jakým způsobem postava hovoří, bude taktéž zaznamenáno, pokud postava použije silně maskulinní partikuli. Dále budu předpokládat, že zbylé partikule patří do kategorie neutrální či slabě maskulinní a nejsou tedy přímo relevantní pro hodnocení užívání ženské řeči, neboť většina slabě maskulinních prvků je v řeči mladých Japonců používána prakticky bez příznaku genderu (viz Barešová, Zawiszová, 2012).

V případě osobní deixe bude zaznamenán počet užití první a druhé osoby danou postavou a spočítáno, jaký typ zájmen či další ze způsobu odkazování se objevuje. V případě druhé osoby bude nutné dbát na to, aby nebylo chybně započítáno přímé oslovení stojící mimo větnou strukturu. Tímto bude zjištěno, jaké typy osobní deixe postava preferuje.

Dále budou zaznamenány případně další užití prvků ženské řeči, jakým jsou například *bikago* či typické lexikum, čímž bude zjištěno, zdali se v řeči dané postavy objevují. Případy užití silně maskulinních výrazů budou zaznamenány také.

Po zaznamenání použitých prvků bude popsána řeč jednotlivých postav a zhodnoceno, nakolik se femininní prvky objevují v její řeči. Pro vytvoření závěru bude nutné vzít v potaz užívání jazyka jako *jakuwarigo* a také případné užití jazykového humoru či nadsázky apod. (jelikož předpokládám, že cílová čtenářka je schopná tuto situaci vyhodnotit a vnímat ji rozdílně než zbytek textu).

²⁰ V manze se často objevují jednoslovné nebo velmi krátké promluvy. Věty bývají často rozděleny do více bublin či naopak bublina obsahuje pouze interjekci či jinou emotivní jednoslovnou promluvu. Pokud by bylo primárním zájmem této práce počítat i s přesným objemem textu daných postav, bylo by nutné vytvořit počítačový korpus a pravděpodobně pracovat s počtem slov či znaků. Nicméně kvantitativní rozbor není cílem práce, navíc by se takovýmto způsobem ztratila cenná data a informace.

5.3 Jakuwarigo (jazyk rolí) a stereotypní užití ženských jazykových prostředků

Koncept stereotypizace jazyka skrze *jakuwarigo* (jazyk rolí) první rozpracoval Kinsui (např. 2003). V jakékoliv řeči, ke které existuje scénář, nutně existuje i stereotypizace řeči (Hiramoto, 2013, s. 51-52). V přirozeném proudu řeči ovlivňuje mluvčího mnoho faktorů, mluvčí reaguje na situaci a ve výsledné promluvě se mísí mnoho vrstev jeho idiolektu. Nicméně „pokud je zde scénář, pak je jazyk postav mnohdy ovlivněn ideologickými rolemi, které postavy zastávají (Hiramoto 2013, s. 51-52)“. Jazyk postav v různých médiích je napodobením skutečného jazyka – jedná se tedy o fikční jazyk (Kinsui, 2003, s. 32).

Pro použití co nejpřirozenějšího jazyka pro promluvy postavy je nutné věnovat postavě velké množství popisu (Kinsui, 2003, s. 32). To je možné učinit v případě, že se jedná o některou z hlavních postav, nicméně u vedlejších postav je často ekonomičtější a pro čtenáře pak srozumitelnější zvolit stereotypní jazyk – čili *jakuwarigo*. Vedlejší postavy tedy stačí kategorizovat pomocí jazyka. *Jakuwarigo* je set prvků mluveného jazyka (lexikum, gramatika, fonetická charakteristika), které jsou obvykle asociovány s určitým typem postav (Kinsui, Teshigawara, 2011, s. 37).

Jakuwarigo není odrazem reality (Kinsui, 2003 s. 38), čtenář si je vědom toho, že skuteční mluvčí nemluví jazykem rolí, pouze se v jejich řeči mohou objevit prvky, z nichž *jakuwarigo* vychází (Kinsui, Teshigawara, 2011, s. 38). *Jakuwarigo* se nejčastěji objevuje v „nižších“ literárních žánrech a literatuře pro děti, jelikož kulturní stereotypy, mezi které *jakuwarigo* patří, se formují v raném věku a během života nikdy zcela nevymizí (Kinsui, Teshigawara, 2011, s. 38 a Kinsui, 2003, s. 44-45).

V souvislosti s ženskou řečí se věnuje Kinsui jejímu vývoji a způsobům, jakým byl v historických dílech zpodobňován jazyk ženských postav. Konkrétně se věnuje typu *jakuwarigo* nazývaný jazyk „milostslečen“ (Kinsui, 2003, s. 129-173). Tento takzvaný jazyk milostslečen se vyvinul z jazyka školaček, tedy řeči *tejodawa*, přičemž postupem času se jazyk školaček stal symbolem vysokého společenského postavení, jelikož jen dobře situované rodiny mohly posílat své dcery do školy (Kinsui, 2003, s. 150). Po druhé světové válce některé znaky tohoto jazyka z řeči žen vymizely, jako například zakončení vět pomocí pomocného jména *koto* či kombinace přechodníku

zakořeněného *-te* a partikule *jo*, tyto prvky se staly základem pro typické rysy *jakuwarigo* „jazyk milostslečen“ (tamtéž, s. 163-164). Další součástí jazyka milostslečen jsou i další typické femininní prvky, například zájmeno *atakuši* či citoslovce smíchu *hohoho*, partikule *wa* a její kombinace (tamtéž, s. 169-172). Kinsui se však v rámci ženské řeči dalším možným podtypům *jakuwarigo* již nevěnuje.

Ve výsledku ankety (Mizumoto, Fukumori, Takada, 2008) ohledně femininních koncových partikulí provedené mezi scénáristy televizních seriálů, se ukázalo, že se v seriálech stále objevuje mnoho ženských postav užívajících femininní koncové partikule. Podle zjištění dotazníku jsou stereotypy, které si scénáristé spojují se skutečným s použitím femininních partikulí následující: ženy intelektuálních profesí, ženy z vyšší společnosti, afektované ženy a transgender ženy („njú háfu“) či stereotyp spojený s mužskými homosexuály („okama“). Z dalších odpovědí dotazníku je patrné, že scénáristé tyto femininní partikule používají, aby vyjádřili zdvořilost a „vyšší úroveň“ promluvy, afektovanost, ale také dětinskost či „rozmazlenost“, flirtování a citové pohnutí během hádky. V případě ženských postav s vysokou frekvencí femininních koncových partikulí, šlo o ženy nemanuálních profesí (právničky, učitelky, sekretářky apod.), bohaté ženy v domácnosti či vzorové manželky a matky. Je patrné, že zde existuje silná tendence, aby se jednalo o ženy ze střední a z vyšší střední třídy.

Zjištění z uvedené ankety, stejně jako základní koncept *jakuwarigo*, budou nápomocny při interpretaci rozborů jednotlivých postav komiksů v této práci. Ukáže se také, nakolik se tato fakta shodují s výsledky analýzy postav v dívčí manze.

5. 4 Kimi ni todoke

Autorkou mangy *Kimi ni todoke* je Šiina Karuho. První díl mangy samostatně vyšel v roce 2006 a v roce 2008 získala tato manga jednu z cen *Kódanša manga šó*²¹ a páté místo v soutěži *Manga taišó*²². Podle příběhu byly také natočeny stejnojmenný animovaný seriál a hraný film. První díl mangy obsahuje čtyři kapitoly, přičemž první je označena jako Prolog.

Protagonistka – patnáctiletá dívka Kuronuma Sawako – je nesmělá a má problémy s vyjádřením se a prosazením v kolektivu, proto nemá na střední škole žádné přátele. Naopak od svých spolužáků získala kvůli dlouhým černým vlasům a dojmu, kterým na ostatní působí, hororovou přezdívku Sadako²³. V prvním díle mangy se Sawako ale postupně spřátelí s populárním spolužákem Kazehajou, kterému se Sawako líbí, a spolužačkami Jošidou a Jano. Ti jí následně pomáhají překonat nesmělost a zapojit se mezi ostatní studenty a získat si další přátele mezi spolužáky.

Krom hlavní hrdinky Sawako se v manze objevují postavy spolužaček Jošidy Čizuru a Jano Ajane, dále pak Hirano Eriko, Endó Tomoko a několik nepojmenovaných studentek, které nelze jasně rozlišovat (nelze ani říci, jestli se v kapitolách objevují stejné dívky, nebo zda manga zachycuje konverzace několika různých skupin dívek). Epizodicky v manze vystoupí ještě neznámá žena a také matka Sawako.

Jazyk této mangy se snaží odpovídat středoškolskému prostředí, postavy mluví obvykle neformálně, a to i vůči svým pedagogům. Nejzdvořilejší řeč (tedy nejčastější použití formy desu/masu či rozkazu pomocí přechodník+kudasai) používá právě hlavní hrdinka.

5.4.1 Sawako

Jak již bylo zmíněno výše, postava Sawako je zobrazena jako zakřiknutá a mající problémy s vyjadřováním, proto je mnoho jejích replik v přímé řeči často pouze jednoslovných či jsou věty rozděleny do více komiksových bublin, aby byla naznačena hezitace. Na druhou stranu je však komiks bohatý na Sawačin vnitřní monolog, jehož

21 <http://www.kodansha.co.jp/about/nextgeneration/archive/22420.html> (7.4.2015)

22 <http://www.mangataisho.com/archives/> (26.4.2015)

23 Podle postavy Sadako ze slavného hororu Kruh (japonsky Ringu).

objem je srovnatelný s objemem Sawačiny přímé řeči.

Tab. 4 – Sawako

Sawako	počet	druhy
(498 – 56; 47; 195; 200)		
První osoba	41	wataši (39), džibun (2)
Druhá osoba	14	příjmení-san (7), příjmení-kun (7)
Koncové partikule	136	spona+no (2), sónano, none?, no (7)
Další	2	ohazukašii, nadužití <i>ne</i>

Podle tabulky je patrné, že celkově bylo zaznamenáno zhruba 136 použití koncových partikulí, přičemž partikule, respektive jejich kombinace, označované jako silně femininní se objevily pouze čtyřikrát: Dvakrát kombinace spony a partikule *no*²⁴, jednou ujištění *sónano* a jednou kombinace partikulí *none?* jako ujištění na konci věty. Sawako (vysvětluje domácí úkol):

で、これ2つの文が一緒になってるのね？

De, kore futacu no bun ga iššo ni natteru none?

Tak [zájmeno 'what'] ty dvě věty spojí, vidíš?

Silně femininní koncové partikule *wa* nebo *kašira* se v její řeči vůbec neobjeví. Ze slabě femininních koncových partikulí samostatně použila Sawako sedmkrát partikuli *no*, buď jako součást oznamovací věty, či otázky. Sawako má ovšem výraznou tendenci zakončovat věty pomocí *nante*, což má spíše femininní příznak, a z ostatních partikulí často používá neutrální *na* (příp. *ná*) nebo *kana* (příp. *kaná*), které často využívá i pro formulování nepřímého rozkazu. Ostatní věty zakončuje obvykle kombinací spony a partikule *ne* či *jo ne*, které Okamoto klasifikuje jako slabě maskulinní, nicméně pro japonštinu (zejména) mladých je to již spíše neutrální spojení (viz předchozí kapitoly).

V případě sebereferece používá Sawako téměř výhradně spíše neutrální *wataši* – z celkového počtu všech 41 zaznamenaných užití první osoby užila Sawako *wataši* 39krát. Pro zbylé dva případy bylo užito zvrtného zájmena *džibun*. Oba tyto případy se

²⁴ na- adjektivum a partikule *no*, podstatné jméno-spona a partikule *no*.

ovšem netýkají konverzace, ale vnitřního monologu (text v hranatých bublinách a text v obrázcích). Sawako tedy pro označení vlastní osoby volí konstantně jednu možnost, od které se prakticky neodchyluje.

Druhou osobu označuje Sawako v přímé řeči celkem čtrnáctkrát a ve všech těchto případech užívá kombinaci jména a zdvořilostního sufixu *-san* pro spolužačky a *-kun* pro spolužáky. Stejně pak postupuje i v případě přímého oslovení. Nebyl zaznamenán žádný případ, kdy by Sawako užíla pro druhou osobu jakékoliv zájmeno.

Z dalších prvků ženské řeči použila Sawako jednou *bikago* (ohazukaši) a v jednom případě nadužila partikuli *ne* (důvodem pro toto nadužití bylo nadšení ze situace).

Celkově tedy lze označit Sawačinu řeč jako spíše neutrální, v porovnání s ostatními postavami má tendenci mluvit častěji v desu-masu tvarech a neužívá žádné silně maskulinní výrazy. Stejně tak spíše neužívá silně femininní koncové partikule, Sawako používá pouze kombinaci partikule *no* a spony (silně femininní) či použití *no* v jiných případech (hodnoceno jako slabě femininní). Sawako také neužívá žádná femininní zájmena a užití dalších výrazných elementů ženské řeči bylo spíše ojedinělé.

5.4.2 Ostatní postavy

Vedlejší postavy vystupující v manze Kimi ni todoke.

5.4.2.1 Jošida

Jošida Čizuru je spolužačka protagonistky a je zobrazena jako hlučná dívka s chlapeckým chováním a v komiksu se vždy vyskytuje v doprovodu své nejlepší přítelkyně Jano. Řeč postavy je celkově poměrně expresivní.

Tab. 5 – Jošida

Jošida	počet	druhy
(70)		
První osoba	6	ataši (5), učira (1)
Druhá osoba	10	anta (6), antara (3), přezdívká – Jano-čin (1)

Koncové partikule	26	no!? (4), wa (2)
-------------------	----	------------------

Další

Ve všech čtyřech kapitolách užila Jošida v přímé řeči první osobu celkem šestkrát, přičemž v pěti případech zvolila silně femininní *ataši* a v jednom případě pro množné číslo první osoby použila spojení *uči* a sufixu *-ra*. Pro druhou osobu (celkem 10 případů) Jošida nejčastěji používá zájmeno *anta*, celkem pětkrát, pro množné číslo *anta* a sufix *-ra* (třikrát). Pro Jano jednou užila kombinaci příjmení a důvěrného sufixu *-čin*. Mimo to jednou užila pro druhou osobu jména bez sufixu, což v případě chlapců užívá i pro třetí osobu, v případě dívek k nim odkazuje jménem a sufixem *-čan*.

Ze zaznamenaných 26 užití koncové partikule bylo čtyřikrát použito slabě femininní *no* v otázce a dvakrát silně ženská partikule *wa*. Nicméně celkově Jošida užívá poměrně expresivní jazyk, běžně používá asimilaci skupiny *-ai-* na *-é-* či zjednodušení hláskových skupin obsahujících *-r-* (např. průběhový tvar slovesa). Jošida sice nepoužívá typicky maskulinní partikule *ze* nebo *zo*, ale dvakrát použila silně mužskou kombinaci partikulí *ka* a *jo*. Její jazyk je tak kombinací některých silně femininních a některých maskulinních prvků, celkové vyznění je expresivní a asertivní až agresivní.

5.4.2.2 Jano

Jano Ajane je další spolužačka hlavní hrdinky Sawako. Jano představuje vyspělejší dívku, která se zajímá o make-up a o módu. Jano se v příběhu objevuje vždy se svou nejlepší přítelkyní Jošidou. Její řeč je relativně expresivní.

Tab. 6 – Jano

Jano	počet	druhy
(58)		
První osoba	6	ataši (4), atašira (2)
Druhá osoba	11	anta (11)
Koncové partikule	35	wa (5), nojo (1), sójo (1), no? (4)

Jano použije první osobu celkem šestkrát, přičemž ve čtyřech případech volí femininní zájmeno *ataši* a ve zbylých dvou se jedná o jeho množné číslo pomocí sufiku *-ra*. Pro druhou osobu používá Jano konstantně ve všech jedenácti případech zájmeno *anta*. Z celkového počtu 35 koncových partikulí, užila Jano pětkrát silně ženskou partikuli *wa*, jednou silně ženskou kombinaci partikulí *nojo* a jednou silně femininní spojení *sójo*. Ze slabě femininních partikulí používá Jano *no* v otázce, případně v otázce mající formu zvolání, celkem čtyřikrát. Mimo to používá Jano i slabě ženské *dešo*. Ovšem podobně jako Jošida používá Jano expresivní jazyk a maskulinní hláskové změny u skupiny *-ai-* na *-é-* či zjednodušení hláskových skupin obsahujících *-r-* (průběhový tvar sloves) a jednou užila silně mužskou kombinaci partikulí *kajo*. Jano tedy používá několik výrazně ženských prvků řeči, ale kombinuje je s maskulinními, proto její řeč vyznívá poměrně asertivně a expresivně.

5.4.2.3 Hirano

Hirano je další ze spolužaček Sawako a objevuje se vždy ve společnosti své přítelkyně Endó. Ve všech kapitolách její přímá řeč zabírá zhruba 24 bublin. V obou případech, kdy použila Hirano první osobu, se jednalo o množné číslo – v jednom případě zvolila zvrtné *džibun* a sufix *-ra*, v tom druhém *watašitači*. Pro jeden případ druhé osoby použila způsob pomocí jména a sufiku *-san* (adresátem promluvy byla Sawako). Z osmi použitých koncových partikulí se objevila jednou silně ženská kombinace spony a partikule *no* a jednou použití partikule *no* v tázací větě. Hiranina řeč je spíše neutrální s femininními prvky.

Tab. 7 – Hirano

Hirano	počet	druhy
(24)		
První osoba	2	džibunra(1), watašitači (1)
Druhá osoba	1	jméno-san
Koncové partikule	8	nano! (1), no? (1)

5.4.2.4 Endó

Postava spolužačky Endó se na scéně objevuje vždy v doprovodu své přítelkyně Hirano. Její řeč v kapitolách, kde se objevuje, zabírá celkem asi 18 bublin. První osobu použila Endó jednou, a to zájmeno *ataši*. Pro druhou osobu použila jméno adresáta a sufix *-san*. Celkově lze říci, že její řeč je spíše neutrální s femininními prvky.

Tab.8 – Endó

Endó	počet	druhy
(18)		
První osoba	1	ataši (1)
Druhá osoba	1	jméno-san (1)
Koncové partikule	10	
Další		dešo (1)

5.4.2.5 Kamarádka

Nepojmenovaná Sawačina kamarádka z nižší střední školy se objeví pouze v první kapitole (Prolog) a její řeč je obsažena ve zhruba deseti řečových bublinách. Když oslovuje Sawako používá buď její jméno bez sufixu, nebo zájmeno *anta*. Dále se v její řeči nenachází žádné relevantní prvky.

Tab. 9 – kamarádka

Kamarádka	počet	druhy
(10)		
První osoba		
Druhá osoba	3	anta (1), jméno (2)

Koncové partikule	7
Další	

5.4.2.6 Spolužačky

Jak bylo zmíněno výše, není možné jasně rozlišit zbylé Sawačiny spolužačky, proto budou všechny jejich promluvy započítány jako promluvy jedné postavy.²⁵

Tab.10 – spolužačky

Spolužačky	počet	druhy
(70)		
První osoba	2	ataši (2)
Druhá osoba	1	anta (1)
Koncové partikule	14	no? (3), V-no (1), S-ne (1)
Další		dešo (2)

Z tabulky je patrné, že Sawačiny spolužačky mají tendenci užívat ve svých promluvách femininní prvky. Nebylo použitého jiného způsobu pro sebereferenci než silně femininního *ataši* a následně byly použity slabě femininní partikule *no* v otázce či po slovesu a partikule *ne* přímo po substantivu.

5.4.2.7 Matka

Sawačina se v manze objeví pouze epizodicky, její promluva je rozdělena do pěti bublin. Nicméně použije čtyři koncové partikule, z nichž jednou užije slabě femininní *no* v otázce, jednou silně femininní kombinaci *spony* a *no* a jednou emfaticky prodlouženou silně femininní partikuli *wá* (wa). Krom toho použije třikrát silně femininní interjekci *ara*. Z tohoto výčtu je patrné, že Sawačina matka používá velké množství ženské řeči i na velmi krátkém úseku promluvy.

²⁵ Pokud by autorka chtěla spolužačky od sebe jasně odlišit, pravděpodobně by použila *jakuwarigo*. V manze se tak neděje, spolužačky mluví všechny v podstatě identickým jazykem.

5.4.2.8 Neznámá žena

Neznámá žena se objeví velice krátce na začátku druhé kapitoly a ačkoliv neřekne víc než dvě krátké promluvy, použije emfaticky prodlouženou partikuli *né* (ne) na začátku promluvy, což lze zařadit mezi spíše femininní prvky, a jednou slabě femininní partikuli *no* v otázce. Její řeč lze s opatrností označit jako spíše femininní.

Vedlejší ženské postavy v *Kimi ni Todoke* mají tendenci užívat i silně femininní prvky, jako například zájmeno *ataši* či partikuli *wa*. Lze říci, že nejméně femininních prvků v poměru k objemu všech promluv užívá hlavní hrdinka Sawako a její spolužačky Endó a Hirano.

5.5 Obakačan, koikatariki

První díl mangy *Obakačan, koikatariki* má sedm kapitol, jeho autorkou je Sató Zakuri a komiks jako *tankóbon* poprvé vyšel v roce 2009.

Hlavní hrdinkou mangy je Sonoda Neuro pocházející ze západního Japonska, kde ji její otec každý den trénoval v bojových uměních a z Neuro se stala „nejsilnější žena Kansaie“. Protože je ale tato středoškolačka rozhodnutá se zamilovat, přestoupí na školu v oblasti Kantó, aby jí její pověst v romantických snahách nepřekážela. Hned první den na nové škole se však popere a je za trest poslána do třídy pro nepřizpůsobivé studenty. Zde se spřátelí se spolužačkou Nidžikou a zároveň ohromí spolužáka Tokia, který se do Neuro zamiluje. Neuro se však líbí student z pokročilé třídy – Šin. Příběh poté sleduje Neuro a její snahu stát se Šinovou dívkou.

Z ženských postav se krom hlavní hrdinky Neuro v manze vyskytují ještě postavy spolužačky Nidžiky, předsedkyně Šinova fanklubu a poté se epizodicky objeví i postavy dalších studentek střední školy, žádná z nich ale nepronese významnější promluvu.

Jazyk této mangy vychází z jazyka středoškoláků, většina postav v řeči užívá neformální a hovorové prvky. Mezi výrazně hovorové až expresivní výrazy často používané více postavami této mangy patří změna skupiny *-ai* (nejčastěji v záporu) na *-é*, několikrát se objevuje i kontrakce tvaru *-desu/-masu* na *-su*. Dále se také velmi často objevuje zápis skupiny *-ou-* jako *-ó-* (pomocí katakanového znaménka pro délku). Všechny tyto jevy podtrhují expresivní vyznění jazyka celého komiksu.

5.5.1 Neuro

Neuro je velmi bezprostřední dívka a poměrně rychle střídá různé silné emoce, její povaha hraničí až s agresivní. Neuro sice pochází z oblasti západního Japonska, ale nelze říci, že by její promluvy byly ve výrazné míře ovlivněny tamějšími dialekty.

Tab. 11 – Neuro

Neuro	počet	druhy
(357 – 15; 25; 118; 199)		

První osoba	45	ataši (44), džibun (1)
Druhá osoba	11	jméno-čan (6), jméno-sama (1), ommae (1), omawan (1), anatatači (1), anta (1)
Koncové partikule	105	no? (8), no (3), wane (1), přechodník+jo (1), subst.+jo (1), subst.+ne (1)
Další	4	koto! (konec věty), nadužití <i>ne</i> , časté použití <i>ši</i> , časté použití <i>mon</i>

Z tabulky je patrné, že Neiro k sobě odkazuje prakticky pouze silně femininním zájmenem *ataši*. V případě druhé osoby je výběr použitých prostředků pestřejší, pro svou kamarádku Nidžiku používá Neiro její jméno a sufix *-čan* (jednou, když se jí chce zalíbit, sufix *-sama*). Vůči svým protivníkům v šarvátkách užívá maskulinního zájmena *omae*. A pro studentky z Šinova fanklubu používá zájmen *anatatači* a *anta* vůči jejich předsedkyni.

V případě koncových partikul bylo zaznamenáno použití slabě femininní partikule *no* v otázce a oznamovací větě a slabě femininní kombinace substantiva a partikule *ne*, také jednou užila silně femininní partikuli *wane* a kombinaci substantiva a partikule *ne*.

Z dalších slabě femininních prvků lze jmenovat jeden případ nadužití partikule *ne*, dále pak velmi časté používání partikule *ši* pro konec výpovědi, používání staženého tvaru *-čau* (forma *-te šimau*) a použití tvaru spony *dao*, když napodobuje Nidžiku.

Co se týče použití dialektických prvků, pak v první kapitole použije *omawan* pro druhou osobu, partikuli *ja* a tvar *kureton* (kureta). Vzhledem k tomu, že Neiro není vzdálené agresivní chování a fyzické konfrontace, je pochopitelné, že v její řeči lze najít několik výrazně maskulinních prvků. Nicméně tyto silně maskulinní prvky se objevují spíše náhodně a nejsou systematicky využívány. Prvky, které Neiro použila: ve vnitřním monologu použila silně maskulinní partikuli *ze*, dále pak použila pro druhou osobu dvakrát varianty zájmena *omae* (jednou jako *omawan*²⁶ a podruhé jako *ommae*), maskulinní sloveso *kuu* (jíst, žrát; toto sloveso ale bylo částečně oslabeno použitím

26 Obvykle se uvádí, že pro oblast Kansai je *omawan* prakticky ekvivalentní k *anata* (viz <http://www.weblio.jp/content/おまわん>, 7.5.2015) Ale v kontextu užití – výhrůžka na počátku šarvátky – je vhodné interpretovat jej spíše jako synonymum pro *omae*.

-čau) a také vulgárního výrazu *kisama* (resp. jeho varianty *kissama*).

Řeč hlavní hrdinky Neiro lze ohodnotit jako velmi expresivní s maskulinními prvky. Zároveň ale zachovává užití některých femininních koncových partikulí (např. *no*), některých femininních prvků a silně femininního zájmena *ataši*.

5.5.2 Ostatní postavy

Tato podkapitola zahrnuje vedlejší postavy.

5.5.2.1 Nidžika

Nidžika je spolužačka hlavní hrdinky ze třídy pro nepřizpůsobivé studenty a jejím hlavním cílem je být populární mezi chlapci, proto se zajímá o módu a líčení a svou řeč částečně stylizuje do řeči dětí.

Tab. 12 – Nidžika

Nidžika	počet	druhy
(91)		
První osoba	7	jméno (7)
Druhá osoba	3	jméno (2), anta (2)
Koncové partikule	37	no? (5), no (2)
Další	2	<i>dao</i> (9), <i>o</i> (2)

K vlastní osobě Nidžika odkazuje pouze svým vlastním jménem, což vyznívá dětinsky²⁷. Pro druhou osobu používá buď jméno bez sufixů, nebo zájmeno *anta*.

Nidžika také nahrazuje kombinaci spony a partikule *jo* dětským staženým tvarem *dao*²⁸, partikule *jo* byla takto nahrazena *o* jednou i v kombinaci s adjektivem a jednou se zápořem. Nejedná se o prvky ženské řeči, nicméně její stylizace do mladistvé mluvy lze zařadit do celkového vnímání mladistvosti a roztomilosti. Na druhou stranu je Nidžika schopná užít i expresivní výrazy typu *mukacuku* (otravný) nebo *abazure* (nestyda). Z prvků ženské řeči se objevují pouze slabě femininní partikule *no* v otázce a v oznamovací větě. Není však možné říci, že by užívala mnoho výrazných prvků ženské

²⁷ Nicméně není to neobvyklé pro mladé dívky. (viz Barešová, Zawiszová, 2012, s. 181)

²⁸ Viz např. http://detail.chiebukuro.yahoo.co.jp/qa/question_detail/q1412804729 (7.5.2015)

řeči.

5.5.2.2 Předsedkyně Šinova fanklubu

Předsedkyně Šinova fanklubu není v prvním díle mangy pojmenovaná a objevuje se v závěrečných kapitolách. Nejprve šikanuje hlavní hrdinku, protože podle jejích slov není Šina hodna. V poslední kapitole však dobrovolně informuje Neiro o Šinově minulosti.

Tab. 13 - předsedkyně Šinova fanklubu

Předsedkyně Šinova fanklubu	počet	druhy
(23)		
První osoba	0	
Druhá osoba	7	anata (6), anta (1)
Koncové partikule	12	wa (4), no (2), subst.+jo (2), nojo (1)
Další	2	zdvořilostní prefix (2)

Předsedkyně fanklubu nikdy nepoužila první osobu. Pro druhou osobu (obvykle hlavní hrdinku Neiro) použila šestkrát zájmeno *anata* a jednou jeho staženou variantu *anta*, tato volba odpovídá prostředkům ženské řeči.

V případě koncových partikulí je z tabulky patrné, že ze dvanácti případů zaznamenaných užití náleží devět mezi prvky ženské řeči, partikule *wa* a kombinace obsahující partikuli *jo* lze označit jako silně femininní, partikuli *no* jako slabě femininní. Mimo to na důkaz svého obdivu přidává zdvořilostní prefix *o-* k předmětům souvisejícím se Šinem (*osugata*, *ošašin*), toto užití lze částečně interpretovat i jako zdvořilost vycházející z ženské řeči.

Jazyk předsedkyně fanklubu tedy obsahuje množství femininních prvků a lze říci, že tedy tato postava používá ženskou řeč.

Z dalších postav se epizodicky objevují členky Šinova fanklubu a další

studentky ze střední školy, kde se příběh odehrává. Žádná z nich však nepronese významnější promluvu. Jedna ze spolužaček použije ze dvou koncových partikulí jednou slabě femininní *no*. U ostatních postav nebyly zaznamenány prvky ženské řeči. Výrazné prvky ženské řeči v tomto komiksu užívá postava předsedkyně Šinova fanklubu. Specifický jazyk používá zejména Nidžika, kamarádka hlavní postavy. Protagonistka Neiro naopak užívá některé silně maskulinní prvky.

5.6 Storm Lover Anthology

Storm Lover Anthology je sbírka dvanácti krátkých komiksů od dvanácti různých autorek inspirovaných otome hrou²⁹ Storm Lover³⁰. Každá kapitola je samostatný příběh rámcovaný prostředím a postavami původní hry. Postavy a jejich vlastnosti se tedy nemění. Nicméně svět, ze kterého autorky vycházely, je svým žánrem specifický, což vede k tomu, že krom protagonistky se v příbězích neobjevují téměř žádné další ženské postavy a sama hlavní hrdinka v poměru k mužským postavám má méně textu. Komiks vyšel v roce 2011 a autorkami (autory) jednotlivých příběhů jsou v pořadí kapitol: Cukimoto Asuka, Jukako, Šimazu Miho, Benisuzume, Nandžó Papiko, Carawey, Takasato Miči, Kagami Haruki, Kitora, Owari Juki, Šion Arata, Kišimoto Satoru³¹.

V každém z příběhů vystupuje protagonistka Igaraši Juna a další významnou roli hraje jeden z devíti mladých mužů, který je v příběhu v romantickém vztahu s protagonistkou. Krátký příběh pak zobrazuje krátkou banální příhodu, která obvykle končí znovu-potvrzením sdílených citů. Ostatní mužské postavy se v příběhu mohou objevit také. Ženské postavy – kamarádka a dvě studentky – se objevily pouze epizodicky. Jazyk mužských postav v zásadě odpovídá hovorové japonštině, jazyk hlavní hrdinky je zdvořilejší.

5.6.1 Juna

Hlavní protagonistka Juna nevykazuje žádné výrazné povahové rysy, je možné ji v podstatě pouze označit za naivní a milou. Tato nepříliš propracovaná povaha protagonistky je pravděpodobně zapříčiněna herní předlohou, která se více soustředila na vykreslení mužských postav jako středobod zájmu hráček a protagonistka byla charakterizována pouze vágně, aby nebyla rušivým prvkem. I v komiksu jsou její promluvy mnohdy spíše krátké.

Tab. 14 – Juna

Juna	počet	druhy
------	-------	-------

29 Otome hra je videohra (případně hra jako aplikace na mobilní telefon apod.) cílená na ženské publikum, přičemž jedním z hlavních cílů bývá vybudovat romantický vztah hráčské postavy a jedné z (většinou mužských) postav ve hře.

30 Viz <http://www.d3p.co.jp/stormlover/>

31 Je patrné, že se v mnoha případech jedná o přezdívky nebo pseudonymy.

(326 – 25;16;43; 242)		
První osoba	25	wataši (25)
Druhá osoba	42	jméno-senpai (1), jméno-kun (17), jméno-sensei (3), senpai (15), sensei (7)
Koncové partikule	120	no? (12), no (4), nojo (2), subst.+jo (1), subst.+ne (1), monne (1)
Další	2	dešo (2), né – oslovení (2)

Pro sebereferenci používala Juna ve všech příbězích stabilně pouze zájmeno *wataši*.³² Ve všech případech, kdy Juna odkazovala ke druhé osobě, jednalo se o mužskou postavu, v mnoha případech to byl zároveň její romantický partner. Nejčastěji byl použit způsob kombinace jména a sufixu *-kun* a odkazování pomocí společenského postavení *senpai* a *sensei*. Nebyl zaznamenán žádný případ použití zájmen.

V případě koncových partikulí bylo zaznamenáno dvanáct použití slabě femininní partikule *no* v otázce a čtyři případy použití slabě femininního *no* v oznamovací větě, dále pak slabě ženská kombinace podstatného jména a partikule *ne*. Ze silně femininních prvků užila Juna dvakrát partikuli *nojo* a jednou partikuli *jo* v kombinaci se substantivem. Ovšem je nutné doplnit, že většina silně ženských partikulí byla použita v posledním příběhu od Kišimoto Satoru³³.

Juna také velmi často užívá tvary *desu/masu* vůči ostatním mužským postavám; zde je těžké určit, nakolik je to motivováno společenským postavením postav a nakolik zde může hrát roli snaha o zachování stereotypu, že dívky mluví zdvořileji než chlapci. Nicméně jazyk protagonistky celkově obsahuje slabě femininní kvality.

5.6.2 Ostatní postavy

V případě postavy spolužačky (kamarádky) v první kapitole, jejíž promluva zabrala pouze čtyři řečové bubliny, byly použity tři koncové partikule, z toho jedna

³² Jednou použila spojení *warenagara* (co se mě týče; pokud to můžu říci o sobě apod.), ale tento případ nebyl zaznamenán, jelikož se jedná o ustrnulý výraz. Viz např. <http://www.weblio.jp/content/我ながら> (10.5.2015)

³³ Nebylo lze dohledat, zda se jedná o muže či ženu. Mangaky *šódžo mangy* implicitně považují za ženy.

slabě femininní (no?), a jednou deixe druhé osoby (protagonistky) pomocí jména a sufixu *-san*. U dvou studentek, které se objevily ve třetí kapitole a jejichž promluvy byly spíše kratší a zabíraly celkem čtyři řečové bubliny, nebyl zaznamenán žádný případ užití prvků ženské řeči. Pro nedostatečný materiál ale není možné dospět k hodnotnému závěru.

5.7 Ai wo utau jori ore ni oborero!

První díl mangy *Ai wo utau jori ore ni oborero!* obsahuje tři delší a jednu kratší kapitolu, manga coby *tankóbon* vyšla poprvé v roce 2006. Podle její předlohy byl v roce 2012 natočen stejnojmenný film.

Hlavní hrdinkou příběhu je šestnáctiletá Mizuki, která je vedoucí dívčí rockové skupiny Blaue Rosen, jejíž všechny členky se oblékají jako muži, díky čemuž jsou na dívčí střední škole, kde studují, velmi populární mezi ostatními studentkami. Do kapely se přihlásí Akira za sousední chlapecké školy, který je pro svůj vzhled naopak mezi chlapci považován za jejich „princeznu“. Akirovi se Mizuki líbí a on se snaží s ní navázat romantický vztah, nicméně Mizuki se tomu zpočátku velmi brání.

Kromě Mizuki vystupují v manze ještě postavy dalších členek kapely – Kaoru, Ai, Momoko a Megumi a epizodicky se objevují studentky školy a fanynky kapely.

Jazyk mangy odpovídá hovorové japonštině a celkově lze říci, že v něm lze najít větší množství maskulinních prvků.

5.7.1 Mizuki

Hlavní hrdinka Mizuki na první pohled budí dojem rozvážného a chladného prince dívčích srdcí, což ji činí velmi populární mezi svými spolužačkami, ovšem ve skutečnosti je Mizuki velmi nezkušená v romantických záležitostech a snadno podléhá svým emocím.

Tab. 15 – Mizuki

Mizuki	počet	druhy
(304 – 2;14;108; 180)		
První osoba	40	ataši (35), atašira (1), kočči (1), uči no (2)
Druhá osoba	25	omae, (20), jméno (2), anta (1), kimi (2)
Koncové partikule	75	né (1), zo (7)
Další		Maskulinní prvky: aicu/koicu (7), jagaru (2), kuso (1), přímý rozkaz (17)+jo (8), -ai>é (2)

Mizuki nejčastěji používá pro první osobu silně femininní zájmeno *ataši*, v jednom případě z něj vytvořila množné číslo pomocí sufixu *-ra*. Jednou k sobě odkázala pomocí staženého tvaru *kočči* (kočira) a dvakrát použila zájmeno *uči*, respektive přivlastňovací tvar, ve významu „naše“.

V tabulce je zaznamenáno, že Mizuki použila pro druhou osobu nejčastěji maskulinní výraz *omae*, jako další způsob pak jméno bez sufixu, v šarvátce se svou matkou vůči ní použila stažený tvar zájmena *anata* (anta). Poměrně specifické je dvakrát zaznamenané užití zájmena *kimi*, neboť jej Mizuki použila v situaci, kdy nahlas tvořila text své písně.

Z koncových partikulí zaznamenaných v promluvách Mizuki lze za slabě femininní označit pouze jeden případ použití emfaticky prodloužené partikule *né*, na druhou stranu je patrné, že Mizuki několikrát použila silně maskulinní partikuli *zo*.

V tabulce jsou ještě uvedeny další případy použití maskulinních výrazů, patří k nim odkazování ke třetí osobě pomocí *aicu* (koicu), použití vulgárních výrazů (např. *kuso*, *hovno*, či sloveso *jagaru* označující opovržení činností druhé osoby) či použití přímého rozkazovacího způsobu často ještě doplněného partikulí *jo*. Na základě tohoto výčtu lze označit jazyk Mizuki jako maskulinní, jedinou výjimkou je kontinuální užívání femininního zájmena *ataši*.

5.7.2 Ostatní postavy

Následuje analýza vedlejších postav vystupujících v manze *Ai wo utau jori ore ni oborero!*.

5.7.2.1 Kapela

Dalšími ženskými postavami, které se v příběhu objevují, jsou členky skupiny *Blaue Rosen*, které podobně jako hlavní hrdinka nosí mužské oblečení a na své domovské střední škole se těší velké popularitě mezi ostatními studentkami. Zpěvačka *Kaoru* se objevuje pouze v první kapitole, ostatní dívky – *Ai* (dívka s brýlemi), *Momoko* (dívka s krátkým účesem) a *Megumi* (dívka s tmavými dlouhými vlasy) – vystupují i v dalších částech příběhu. Členky kapely jsou velmi loajální vůči Mizuki a fungují v manze jako jakýsi hlas rozumu, nicméně jejich charakterizaci není věnován přílišný

prostor.

Tab. 16 – kapela

Kaoru	počet	druhy
(26)		
První osoba	5	ataši (5)
Druhá osoba	1	omae (1)
Koncové partikule	12	né (1), zo (2)
Další		Maskulinní prvky: přímý rozkaz (2)+jo (2), sumanai (1)
Ai		
(25)		
První osoba	2	ataši (2)
Druhá osoba	2	anta (1), teme (1)
Koncové partikule	11	zo (1)
Další		Maskulinní prvky: přímý rozkaz (5)+jo (2),
Momoko		
(16)		
První osoba		
Druhá osoba	3	omae (3)
Koncové partikule	11	zo (3)
Další		Maskulinní prvky: přímý rozkaz (3)+jo (3), warukatta (promiň)
Megumi		
(10)		
První osoba		
Druhá osoba	1	kimi (1)

Koncové partikule	5
Další	Maskulinní prvky: přímý rozkaz (2)

Zejména při porovnání tabulky Mizuki a tabulky obsahující všechny další členky její hudební skupiny je patrné, že jejich jazyk se příliš neliší. Podobně jako Mizuki používají ostatní hudebnice pro první osobu zájmeno *ataši* a pro druhou osobu nejčastěji zájmeno *omae*. A stejně tak i v případě koncových partikulí se objevuje silně maskulinní *zo* a dále byl zaznamenán přímý rozkazovací způsob často v kombinaci s partikulí *jo*. Řeč členek skupiny lze tedy označit jako maskulinní. Pouze postava Megumi nevykazuje tak výrazné maskulinní rysy, ale zde to může být způsobeno i nedostatkem materiálu.

5.7.2.2 Studentky a fanyanky

V manze se objevují také fanyanky kapely na koncertech a studentky střední školy obdivující protagonistku a její skupinu. Nelze určit, zda se jedná o několik opakujících se postav či naopak o větší množství různých postav.

Tab. 17 – studentky a fanyanky

Studentky a fanyanky	počet	druhy
(49)		
První osoba	2	wataši (1), atašitači (1)
Druhá osoba	2	anta (2)
Koncové partikule	23	no? (4), wa (4), subst.+jo, (4), none (2), wane (1), nojo (1), wajo (1), subst.+ne (1), přechodník+jo (1)
Další	2	dešo (1)

Pro první osobu použily studentky jednou neutrální zájmeno *wataši* a pro množné číslo jednou femininní *ataši* se sufixem *-tači*³⁴. Dvakrát studentky užily druhou osobu a pro ni zájmeno *anta*, v případě, že studentky přímo oslovují členky kapely, používají vůči nim

³⁴ V řeči protagonistky Mizuki je také zaznamenáno užití množného čísla utvořeného ze zájmena *ataši*. Nicméně v jejím případě je užito sufixu *-ra*. I na tomto příkladě je patrný rozdíl v řeči Mizuki a jejích spolužaček.

jejich jména v kombinaci se sufixem *-sama*. Z počtu užitých partikulí lze vyčíst, že téměř 80% užitých partikulí (kombinací) patří mezi femininní, přičemž mezi slabě femininní se řadí pouze *no* v otázce a kombinace substantiva a partikule *ne*, zbytek patří mezi silně ženské.

Z tabulky i výčtu lze vyvodit, že řeč studentek obsahuje výrazné množství silně femininních prvků a lze tedy říci, že zcela odpovídá stereotypu ženské řeči.

5.7.2.3 Jume

Ve třetí kapitole vystupuje také Mizučina mladší sestra Jume. Podle způsobu, jakým je vyobrazena, a podle jejího chování odhaduji, že Jume by mělo být nejvýše čtrnáct let.

Tab. 18 – Jume

Jume	počet	druhy
(49)		
První osoba	1	jméno (1)
Druhá osoba	7	jméno-čan (7)
Koncové partikule	7	wajo (1)
Další	2	dešo (1), oslovení né (1)

Sama k sobě odkazuje Jume pomocí vlastního jména, druhou osobu používá pouze vůči Mizuki a vždy volí způsob jména a sufixu *-čan*. Mezi koncovými partikulemi se objevuje užití silně femininního *wajo* a je zaznamenáno i užití *dešo* a partikule *né* pro oslovení. Celkově je řeč Jume kombinací prvků typických pro dětské mluvčí a několika prvků ženské řeči. Záměrem autorky bylo pravděpodobně, aby mladší sestra působila v kontrastu s Mizuki žensky a roztomile.

5.7.2.4 Matka

Ve třetí kapitole epizodicky vystupuje také matka Mizuki, její promluvy zabírají pouze pět řečových bublin, nicméně i na tak malém prostoru je tato postava schopna

užít silně femininní partikuli *none* a ženské citoslovce *ara* a odkazovat k vlastní osobě pomocí rodinného postavení (mama), neboť mluví se svými dcerami. Vzápětí však použije v šarvátce vůči své dceři vulgárního výrazu *temé* (temae) a maskulinní asimilace skupiny *-ai* na *-é*. Domnívám se, že toto rychlé prostřídání ženských a mužských prvků řeči je zdrojem jazykového humoru.

5.8 Kurage hime

Kurage hime je manga od autorky Higašimury Akiko, přičemž první vydání prvního dílu jako *tankóbon* je z roku 2009. Manga získala v roce 2010 jednu z cen *Kódanša manga šó* sponzorovanou nakladatelstvím Kódanša³⁵. Tato manga je cílena na spíše starší dívky.

Hlavní hrdinka Cukimi pochází z prefektury Kagošima³⁶ a přestěhovala se po skončení střední školy do Tokia. Název mangy je slovní hříčka se znakovým zápisem jména protagonistky a s možným znakovým zápisem japonského slova *kurage* (medúza), neboť Cukimi je zapálená fanyнка medúz. Cukiminy spolubydlící jsou podobně jako ona všechny dospělé ženy, zapálené fanyinky (otaku, fudžoši), NEET³⁷ a jelikož má každá v mnohém nestandardní povahu a není konvenčně atraktivní, žádná z nich nemá partnera. Proto samy sebe označují jako *Amázu* (neboli Amars) podle slova *ama* – jeptiška. Cukimi se náhodou spřátelí s mladíkem Kuranosukem, jehož koníčkem je naopak ženská móda a líčení a který se často převléká do ženských šatů. První díl mangy končí počínajícím romantickým sblížením Cukimi a Kuranosukeho staršího bratra, upjatého ministerského úředníka.

Jazyk této mangy, zejména v případě jazyka jednotlivých ženských postav a způsobu, jakým spolu tyto postavy hovoří a jak na sebe odkazují, považuji za vysoce specifický, a obecně lze tuto mangu označit za jazykově zajímavou a propracovanou.

5.8.1 Cukimi

Cukimi je zakřiknutá dívka, která nedokáže hovořit s cizími lidmi, zvláště pokud jsou krásní či jsou muži, a to se odráží i na relativně malém objemu jejího textu. Její matka zemřela, když byla Cukimi ještě dítě, nicméně Cukimi s ní často vede imaginární vnitřní dialog a vypráví jí své úvahy a běžné příhody. Cukimi se k matce vrací i ve vzpomínkách, proto v manze vystupuje několikrát ještě Cukimi-dítě ze vzpomínky.

Tab. 19 – Cukimi

Cukimi	počet	druhy
--------	-------	-------

³⁵ <http://www.kodansha.co.jp/about/nextgeneration/archive/22420.html> (7.4.2015)

³⁶ Jih ostrova Kjúšú.

³⁷ Zkratka z anglického 'not in education, employment or training'.

(235 - 26; 54; 26; 129)

První osoba	24	wataši (16) ³⁸ , ataši (2), jméno (2), watakuši (2), ajacu (2)
Druhá osoba	8	anata (2), jméno-sama (2), jméno-san (1), okásan (1), otóčan (1), onísama (1)
Koncové partikule	39	no? (1)
Další		dešó (1)

Ze zaznamenaných užití první osoby je patrné, že ačkoliv Cukimi volí nejčastěji neutrální zájmeno *wataši*, mimo něj střídá ještě několik dalších způsobů – od femininního *ataši* přes formální *watakuši* až k užití vlastního jména či nestandardního zájmena *ajacu* (obvykle deixe pro třetí osobu) během svého imaginárního vnitřního dialogu s matkou.

Pro druhou osobu užívá Cukimi nejčastěji zdvořilé zájmeno *anata* nebo v případě svých spolubydlících i jméno spolu se sufixem *-sama*. Dále použila i deixi pomocí sociálního (resp. rodinného) postavení.

Z tabulky je patrné, že krom ojedinelého použití slabě femininního *no* pro otázku a užití pravděpodobnostního způsobu *dešó*, se nenachází v řeči hlavní hrdinky téměř žádné femininní prvky. Ovšem Cukimi má tendenci hovořit občas velmi zdvořile až archaicky, zvláště pokud se cítí nesvá. Řeč Cukimi-dítěte zabírá zhruba 16 bublin, v nichž se objeví dva případy sebereferece (jednou *uči* a jednou pomocí vlastního jména) a také vyšší množství dialektických výrazů (spona *ja* apod.). Dospělá Cukimi používá dialekt pouze během telefonického rozhovoru se svým otcem. V manze se Cukimi objevuje také jako představa Kuranosukeho bratra, vysněná Cukimi pak používá, ač na malém prostoru, velké množství prvků zařazených mezi ženskou řeč (partikuli *wa*, *bikago*, interjekci *má*). Nicméně skutečná Cukimi femininní prvky prakticky nepoužívá, ale má tendenci používat ve svém vnitřním dialogu elementy typické pro dětské mluvčí (sebereferece pomocí vlastního jména).

5.8.2 Ostatní postavy

38 Z čehož jednou zapsáno znaky pro Cukimi s přiřazeným čtením „wataši“.

Následující rozbor je věnován dalším ženským postavám z této mangy.

5.8.2.1 Spolubydlící

S Cukimi bydlí ve stejném domě ještě pět dalších žen, přičemž jedna z nich se ale v manze vůbec neobjeví. Ty, které v příběhu vystupují, jsou: Majaja – mladá žena s tendencí k výbuchům emocí, jež sbírá cokoli, co se týká čínského románu Příběhy Tří říší (Sangokuši)³⁹; Čieko – dcera majitelky domu, která se obléká pouze do tradičních kimono; Banba – žena s afro účesem a zálibou ve vlacích a Džidži – žena s brýlemi a platonickou slabostí pro starší muže.

Tab. 20 – spolubydlící

Majaja	počet	druhy
(91)		
První osoba	7	wareware (5), waši (1), oresama (1)
Druhá osoba	3	jméno-san (2) ⁴⁰ , omae (1)
Koncové partikule	12	Maskulinní/archaické: zo (8), kai (3), wa (1) ⁴¹ , wai (1)
Další		dešo (1)
Čieko		
(62)		
První osoba	4	wataši (3), watašitači (1)
Druhá osoba	6	jméno (3), anata (2), jméno-sama (1)
Koncové partikule	39	wa (6), wane (5), wajo (5), nojo (4), no (3), subst.+jo (2), přech.+jo (1), koto jo (1), nojone (1), no? (1), kašira (1), kašira ne (1), né (1)
Další		dešó (3), ara ara (1), bikago (1)
Banba		

³⁹ Nebo jejího japonského zpracování jako mangy.

⁴⁰ Pokud přímo oslovuje (či pouze vykřikuje jméno) používá kombinaci jména a sufixu *-dono*.

⁴¹ Pravděpodobně se jedná o maskulinní partikuli *wa* (tedy s klesavou intonací v reálné promluvě).

(25)		
První osoba	4	waši (2), wataši (1), wareware (1)
Druhá osoba		
Koncové partikule	11	wa (1), no? (2), subst.+jo (1)
Další		dešo (1)
Džidži		
(6)		
První osoba	3	wataši (3)
Druhá osoba		
Koncové partikule	2	
Další		

Z tabulky výše je jasné patrné, že každá ze spolubydlících užívá specifický jazyk. Majaja svůj jazyk archaicky stylizuje, čemuž odpovídají i užití partikule a zájmena. Z femininních prvků použila pouze sloveso *dešo* (dešó), další ženské elementy se v její řeči prakticky nevyskytují. Naopak se zde vyskytuje velké množství prvků, které odpovídá mužské řeči – například silně maskulinní partikule *zo* či maskulinní partikule *kai*. Pokud Majaja mluví v množném čísle za všechny obyvatelky společného domu, užívá zájmena *wareware*.

Naopak jazyk Čieko odráží její zálibu v tradičním odívání. Ze všech partikul, které Čieko užila, patří více než 80% mezi femininní a pouze partikuli *no* v otázce či emfaticky prodlouženou partikuli *ne* (né) lze zařadit mezi slabě femininní, ostatní již patří mezi silně femininní. Partikule doplňuje i použití typicky ženského citoslovce *ara* či slabě femininní pravděpodobnostní tvar *dešó*. Pro první osobu však Čieko nezvolila femininní *ataši* a dala přednost neutrálnímu, ale zdvořilejšímu zájmenu *wataši*. Celkově je však zřejmé, že Čieko intenzivně používá ženskou řeč.

Řeč Banby je typická kratšími promluvami, k vlastní osobě odkazuje dvakrát pomocí maskulinního *waši*, sice dále použila dvakrát slabě femininní partikuli *no* v otázce, pravděpodobností tvar spony *dešo* (dešó) a silně femininní kombinaci substantiva a partikule *jo*, nicméně lze spíše říci, že její řeč je spíše specifická a

neutrální.

Pro poslední spolubydlící Džidži je velmi těžké dojít ke konečnému závěru vzhledem k malému objemu textu jejích promluv, nicméně zdá se, že hovoří spíše neutrálním jazykem.

5.8.2.2 Matka

Na několika místech se v příběhu objevuje i matka hlavní hrdinky, nicméně vzhledem k tomu, že v době, kdy se manga odehrává, je již po smrti, vystupuje pouze v Cukiminých vzpomínkách v interakci s Cukimi-dítětem.

Tab. 21 – matka

Matka	počet	druhy
(11)		
První osoba	2	okásan (2)
Druhá osoba	2	jméno (2)
Koncové partikule	5	subst.+ne (1), né (1)
Další		ara (1), oslovení ne (1)

Z tabulky je znát, že matka používá typický způsob sebereference k vlastní osobě při jednání s dětským adresátem pomocí rodinné role. Z dalších záznamů je patrné, že užívá slabě ženskou kombinaci substantiva a partikule *ne* či například ženskou interjekci *ara*. Ačkoliv není mnoho dat ohledně jejích promluv, lze říci, že matka Cukimi má tendenci používat prvky ženské řeči.

Krátce se v příběhu objeví ještě manželka Kuranosukeho otce a cizí žena na toaletě, ale pro jejich rozbor není dostatek materiálu, nicméně obě použijí prvky typické pro ženskou řeč.

5.9 Dengeki Daisy

Dengeki Daisy je romantická manga s komediálními a akčními prvky, její autorkou je Motomi Kjósuke.⁴² Anglický překlad této mangy byl zvolen americkými fanynkami a fanoušky jako nejlepší nová *šódžo manga* za rok 2011 (Aoki, 2011, web). Celý příběh má šestnáct dílů, v prvním díle jsou čtyři kapitoly a jedna „příloha“.

Příběh sleduje dívku Teru, které umírající bratr věnuje mobilní telefon s kontaktem na osobu jménem Daisy, na kterou se má Teru obrátit, bude-li potřebovat pomoci. Teru ve škole omylem rozbije okno a mladý školník Kurosaki ji nutí opravu odpracovat. Zároveň má studentská rada, jejíž členové Teru šikanují, potíže s tajemným hackerem. V průběhu prvního dílu se ukáže, že hacker, školník i Daisy jsou tatáž osoba (ačkoliv hlavní hrdince to zatím známo není). Hacker Daisy zabráni jednomu z učitelů využívat školní fondy a pomůže Teru vyřešit problémy se šikanou. Teru se postupně spřátelí s předsedkyní školní rady Renou. Vztah Kurosakiho a Teru směřuje romantickým směrem.

Ženské postavy, které se objevují v prvním díle jsou protagonistka Teru, antagonistka Rena a dále spolužačky Haruka, Kako a Mei⁴³. Dále se epizodicky objeví postarší žena na nádraží.

Jazyk této mangy lze označit za blízký mluvené japonštině, autorka také pracuje s prvky zdvořilosti či mužské a ženské řeči za účelem jazykového humoru. V rozboru bude vynechána poslední kapitola „příloha“, jelikož se jedná pouze o představu hlavního hrdiny.

5.9.1 Teru

Hlavní hrdinka Teru je charakterizována jako optimistická a loajální ke svým přátelům. Přestože je sirotek a její poměry nejsou příliš sociálně šťastné, je Teru v příběhu zobrazena jako dívka se smyslem pro humor, který je patrný i v jejím jazyce ve střídání hovorové řeči, zdvořilého jazyka za účelem vtipu či některých expresivních a maskulinních výrazů.

⁴² Autorka používá mužský pseudonym a zobrazuje sama sebe v komentářích k manze jako muže, nicméně většina fanouškovských webových stránek potvrzuje, že se jedná o ženu.

⁴³ V prvním díle není ani jedna ze spolužaček pojmenována, jejich jména byla dohledána v následujících dílech pro přehlednost.

Tab. 21 – Teru

Teru	počet	druhy
(446 – 21;37;99; 289)		
První osoba	48	wataši (42), watakuši (1), oretači (1), jméno (2), uči no (2) ⁴⁴
Druhá osoba	23	anata (8), anta (6), příjmení (3), příjmení-sama (2), příjmení-san (1), onuši (1), omé (1), oničan (1)
Koncové partikule	145	no? (15), no (7), subst.+jo (1), subst.+ne(1), wa (4), kašira (2) Maskulinní: wai (1), ja (3), jai (1), me (2)
Další	2	dešó (5), arama (1) Maskulinní: kusó (1), aho (1), boke (1), kinpacu jaró (1), přímý rozkaz (6)

Pro první osobu používá Teru nejčastěji zájmeno *wataši*, krom toho však užila i dvakrát vlastní jméno, v obou případech zhruba ve stejném kontextu:

照は悪い子です...不良娘です。

Teru wa warui ko desu... Furjó musume desu.

Teru je špatné děvče. Nehodné děvče.⁴⁵

Toto užití vlastního jména odpovídá momentální stylizaci do kajícího dítěte. V tabulce je zaznamenáno také jedno užití silně maskulinního zájmena *ore* v množném čísle (sufix *-tači*); Teru jej užila ve chvíli, kdy se svými dvěma spolužáky, pronášela jakousi „týmovou průpovídku“. Sama k sobě nikdy maskulinním výrazem neodkazuje.

Pro druhou osobu používá Teru nejčastěji zájmeno *anata* a jeho staženou variantu *anta*. Zaznamenaná *deixe* pomocí příjmení se ve všech případech týká Kurosakiho, Teru nejčastěji používá pouze jeho příjmení, dvakrát v žertu příjmení v kombinaci s vysoce zdvořilým sufixem *-sama* a jednou se sufixem *-san*. Silně

⁴⁴ S významem „naše“.

⁴⁵ Dengeki Daisy, 2007, kapitola 4.

maskulinní zájmeno *omé* (*omae*) a použití poměrně nestandardního zájmena *onuši*⁴⁶ byly taktéž užity vůči Kurosakimu.

Z použitých koncových partikulí je patrné, že Teru často užívá slabě femininní partikuli *no* v otázce a objevuje se i slabě femininní kombinace podstatného jména a partikule *ne*. Ze silně ženských partikulí se objevuje partikule *no* v oznamovací větě, kombinace substantiva a partikule *jo* a také dvakrát užitá partikule *wa*, nicméně v případě jednoho užití partikule *wa* se jednalo o jakousi stylizaci a slovní humor⁴⁷ a v druhém případě o reakci na postavu Reny, která ženskou řeč používá velmi intenzivně. V tabulce jsou zaznamenány ještě dvě další použití partikule *wa* a taktéž silně ženské partikule *kašira*, nicméně zde se jedná v jednom případě o žert, a ostatní partikule byly užity v situaci, kdy Teru předstírala vyděšenou nevinnou dívku. Takové užití bylo možné díky existujícímu stereotypu asociujícímu ženskou řeč a jisté povahové charakteristiky.

V tabulce jsou uvedeny i některé maskulinní či spíše vulgární výrazy, které Teru užila. Je patrné, že ač Teru používá některé prvky ženské řeči, nejsou jí cizí ani silně expresivní výrazy. Vynechají-li se elementy užitě čistě kvůli jazykovému humoru, lze její řeč označit za blízkou řeči skutečných mluvčích.

5.9.2 Ostatní postavy

V manze *Dengeki Daisy* vystupuje ještě pět ženských vedlejších postav, jejichž rozbor bude uveden níže.

5.9.2.1 Rena

Rena je antagonistkou příběhu, v první kapitole se objevuje jako předsedkyně studentské rady, která Teru šikanuje, nicméně Teru jí pomůže zachránit školní fondy a v následné kapitole s ní čelí nebezpečí mladíka, který chce Renu zneužít. Rena pravděpodobně pochází z bohaté rodiny a na škole má za sebou vlivnou studentskou radu. Oproti Teru má za sebou Rena několik milostných zkušeností, obvykle se staršími

46 Jednalo se spíše o žert. Weblio uvádí význam „onuši“ jako archaický výraz pro níže či stejně postavenou 2. osobu (viz <http://ejje.weblio.jp/content/御主>, 16.5.2015), nicméně pro kontext této mangy je pravděpodobnější užití v doslovném významu „pán, mistr“.

47 心がしおれてしまっていたわ。Kokoro ga šiorete šimatte ita wa. Doslova: „Mé srdce již zcela uvadlo.“

muži.

Tab. 22 – Rena

Rena	počet	druhy
(63)		
První osoba	9	wataši (7), wareware (1), uči no (1) ⁴⁸
Druhá osoba	8	anata (5), anta (2), příjmení-sensei (1)
Koncové partikule	36	no (8), wajo (6), wa (5), nojo (3), subst.+jo (3), no? (3), wane (1), none (1)
Další		dešo (5), nadužití ne (1)

Ze všech prvků uvedených v tabulce je jasné patrné, že řeč Reny má silně femininní kvality. Zejména v případě koncových partikulí, nepoužila Rena téměř jiné partikule než femininní (30 ženských partikulí z celkového počtu 36). V případě osobní deixe, má Rena tendenci užívat varianty zájmena *anata*, ačkoliv je v pozici moci a zpočátku Teru opovrhuje, Rena volí formální úplný tvar častěji. Ke své osobě Rena nejčastěji odkazuje pomocí *wataši*. Jednou Rena užila typicky skupinového zájmena *wareware* ve významu „my studentská rada“. Celkově tedy lze její jazyk označit za vysoce femininní.

5.9.2.2 Kamarádky

V příběhu se ještě objevují spolužačky a kamarádky hlavní hrdinky Teru. Podle vzhledu je možné rozlišit Haruku jako dívku s polodlouhými vlasy, Kako jako dívku s krátkým rovným účesem a Mei jako spolužačku se sepnutými vlasy. Dívky nejsou složitě charakterizovány, zdá se, že jsou velmi loajální k Teru a mají stereotypní běžné zájmy (karaoke a chlapci).

Tab. 23 – Kamarádky Teru

Haruka	počet	druhy
(31)		
První osoba		

⁴⁸ Ve významu „náš“.

Druhá osoba	1	anta (1)
Koncové partikule	18	no? (4), no (2), subst.+jo (2), subst.+ne(1), nokana (1)
Další		dešo (3), oslovení né-né (1)
Kako		
(9)		
První osoba		
Druhá osoba	1	jméno (1)
Koncové partikule	4	no? (1)
Další		dešo (1)
Mei		
(5)		
První osoba		
Druhá osoba		
Koncové partikule	4	
Další		

Pro postavy Mei a Kako se sice nedostává materiálu, ale zdá se, že řeč všech tří spolužaček se nijak výrazně neliší, přičemž nejčastěji se objevuje Haruka, která užívá několik silně (substantivum a partikule *jo*, partikule *no* v oznamovací větě) a slabě femininních (partikule *no* v otázce) prvků. Řeč těchto tří postav je celkově neformální s několika femininními prvky.

Ve druhé kapitole se ještě krátce objeví postava postarší ženy, tato postava užije *keigo* vůči svým známým a poté silně femininní citoslovce *arama*.

5.10 Taijó no ie

Taijó no ie, manga od autorky Taamo, byla poprvé vydána v roce 2010, a získala cenu nakladatelství Kodansha *Kódanša manga šó* za rok 2014⁴⁹. První díl této mangy obsahuje čtyři kapitoly.

Děj této mangy se často vrací v příběhu do minulosti a sleduje dívku Mao, která zanedbávaná pracovně vytíženými rodiči začala trávit čas v rodině Nakamurových v sousedství. Oba rodiče Nakamurovi ale poté zemřeli při nehodě a zároveň se v té době rodiče Mao rozvedli a Mao se s otcem odstěhovala pryč. Nicméně Mao sporadicky udržovala kontakty s o několik let starším synem Nakamurových Hirem. Poté, co Mao nastoupila na střední školu, se její otec znovu oženil a Mao se přestala cítit ve své nové rodině vítaná. V tomto okamžiku potkává osamělého Hira, který se nad Mao slituje a nabídne jí, že se může nastěhovat k němu. Příběh sleduje, jak se vztah mezi Hirem a Mao mění ze spíše sourozeneckého vztahu v romanci. Mao ve volném čase píše takzvaný mobilní román⁵⁰, ve kterém částečně reflektuje svůj životní příběh.

Krom protagonistky Mao se objevují ještě postavy její kamarádky, matky, nevlastní matky, nevlastní sestry, paní Nakamurové a její malé dcery Hiny. Většina promluv těchto postav pro svůj malý objem ovšem neposkytuje dostatek materiálu pro rozbor. Jazyk této mangy odpovídá běžnému hovorovému jazyku.

5.10.1 Mao

Protagonistkou příběhu je sedmnáctiletá Mao, která se často cítí osamělá kvůli nezájmu rodičů a má mnohdy potíže s vyjádřením svých skutečných pocitů - vůči Hirovi se chová vzpurně či lhostejně, aby nemusela přiznat, nakolik mu na jeho společnosti záleží. Jelikož v sudých kapitolách text vnitřního monologu přináleží Hirovi, nikoliv Mao, je počet některých druhů promluv nižší. Objevuje se i část textu mobilního románu, který Mao píše.

Tab. 24 – Mao

49 <http://www.kodansha.co.jp/about/nextgeneration/archive/22420.html> (7.4.2015)

50 Japonsky *keitaišósecu*, anglicky jako *cell-phone novel*. Mobilní romány píšou jejich autoři přes textové zprávy či e-maily (omezený počet znaků) na mobilním telefonu a jejich čtenáři je opět čtou přes mobilní telefon.

Mao	počet	druhy
(273 - 19; 18; 68; 168)		
První osoba	28	wataši (18), ataši (10)
Druhá osoba	14	jméno (13), příjmení-kun (1)
Koncové partikule	85	no (5), no? (1)
Další		Časté užití ši
		Maskulinní výrazy: přímý rozkaz (7)+jo (1), hara hetta (1), umai (2), -ai>é - uzé ⁵¹ (1)

Pro první osobu Mao nejčastěji zvolila zájmeno *wataši*. Objevuje se i relativně vysoký počet užití zájme *ataši*, nicméně Mao jej nikdy nepoužije ve „slyšitelných“ promluvách a většina jeho užití je kumulována právě v textu jejího mobilního románu. Pro druhou osobu téměř výhradně používá pouze jméno bez sufixů (většina případů se týká Hira). V případě koncových partikul použila Mao pětkrát silně femininní partikuli *no* pro oznamovací větu a jednou slabě femininní *no* v otázce. Dalším z výrazných prvků řeči Mao je tendence k velmi častému užívání partikule *ši* jako koncové partikule⁵², díky níž její promluvy působí přirozeně a zároveň poněkud otevřeně a vágně, což je styl promluvy je spíše typičtější pro mladé ženy (Tanabe, 2005, s. 4).

Na druhou stranu používá Mao i několik silně maskulinních výrazů a Hiro ji dokonce upozorňuje, že by si měla dbát na svůj jazyk. Podobně byla upozorněna i Mao-dítě svou matkou, když užila maskulinní sloveso *kuu* (jíst, žrát). Celkově řeč Mao-dítě (neuvedená v tabulce) zabírá 31 řečových bublin, přičemž obecně nepoužívá prvky ženské řeči, naopak má tendenci užívat některé maskulinní prvky (přímý rozkaz, vulgární sloveso *jagaru*). Pouze v případě osobní deixe používá způsoby typické pro děti (jedno užití vlastního jména pro seberefenci a odkazování k matce pomocí *okásan*).

5.10.2 Ostatní postavy

Krom hlavní hrdinky Mao vystupují v příběhu ještě postavy matky Mao, postava

⁵¹ Slovo „uzai“ (voprux) se obvykle řadí mezi *wakamono kotoba* (jazyk mladých). Viz <http://zokugo-dict.com/03u/uzai.htm> (19.5.2015). Variantu se změnou skupiny -ai na -é považují za spíše maskulinní.

⁵² Tato tendence je patrná zejména při subjektivním porovnání ostatních protagonistek.

paní Nakamura a postava kamarádky Mao.

5.10.2.1 Matka a paní Nakamura

V příběhu vystupují postavy tří žen ve středním věku – paní Nakamurové, která je charakterizovaná jako laskavá a přátelská, matky Mao, která se emočně k Mao nijak nepoutá, a nevlastní matky Mao, která také působí spíše laskavě. Postava nevlastní matky bude však vynechána pro nedostatek materiálu.

Tab. 25 – matka a paní Nakamura

Paní Nakamura	počet	druhy
(18)		
První osoba		
Druhá osoba	2	anta (2)
Koncové partikule	10	no? (1)
Další		
Matka Mao		
(9)		
První osoba	2	okásan (2)
Druhá osoba	2	jméno (1), anta (1)
Koncové partikule	4	no (1), nojo (1)
Další		dešo (1)

Z tabulky je patrné, že paní Nakamurová má menší tendenci užívat femininní výrazy, kdežto matka Mao použila silně femininní partikule *no* a *nojo*. V případě seberefence je patrné, že matka Mao k sobě v konverzaci s malou Mao odkazuje pomocí svého rodinného postavení (okásan).

5.10.2.2 Kamarádka

V příběhu vystupuje také kamarádka Mao, kterou Mao oslovila jako Čí-čan. Tato kamarádka ale není nijak výrazně charakterizována.

Tab. 26 – kamarádka Mao

Kamarádka	počet	druhy
(23)		
První osoba	2	uči (2)
Druhá osoba	1	anta (1)
Koncové partikule	15	
Další		

Krom označení vlastní osoby pomocí *uči*, což je způsob typičtější pro mladé ženy (viz Barešová, Zawiszová, 2012, s. 181), se v promluvách této postavy nenachází žádné prvky, které lze označit jako femininní.

Vedlejší postavy této mangy, snad krom matky Mao, tedy nemají výrazné tendence pro užívání femininních elementů řeči, nicméně celkový objem jejich promluv je poměrně nízký, proto je nutné tento závěr nazírat s opatrností.

6. Porovnání a shrnutí jazyka postav

Následující kapitola má za cíl na základě rozborů uvedených v předchozí kapitole porovnat jednotlivé postavy z různých komiksů z hlediska užití ženské řeči a zaměřit se na společné rysy a zjistit, zdali je možné postavy rozdělit pomocí jejich charakterizace na skupiny se společnými jazykovými rysy či zdali se u vedlejších postav objevuje použití jazyka jako *jakuwarigo*.

6.1 Protagonistky

Ve vybraných mangách vystupuje sedm protagonistek, jejichž věk se pohybuje mezi 15-18 lety a až na jedinou výjimku se vždy jedná o studentky středních škol. Ze všech těchto dívek jsou dvě relativně specifické: Cukimi z mangy *Kuragehime* svým věkem, neboť je ze všech hlavních hrdinek nejstarší a zároveň již není studentkou střední školy, a Mizuki z mangy *Ai wo utau jori ore ni oborero!*, která se záměrně obléká jako muž.

Již z tabulek v kapitole věnované rozborům jednotlivých komiksových titulů, bylo možné zjistit, že protagonistky nemají tendenci užívat velké množství femininních prvků a femininní prvky v jejich řeči se výrazně nekumulují. Celkově je možné říci, že jejich řeč je v základu neutrální s některými slabě maskulinními prvky (ačkoliv u těch je v současnosti posun v jejich hodnocení spíše k neutrálnímu vnímání) a občas se objevují některé slabě femininní a silně femininní elementy.

Tab. 27 – protagonistky

Protagonistky	Celkový počet	Druhy	Procentuální zastoupení
První osoba	251 (100%)	wataši (140)	55,77%
		ataši (91)	36,25%
		ostatní (20)	7,97%
Druhá osoba	137 (100%)	sufix -kun (25)	18,25%
		omae (20)	14,60%

		senpai (15)	10,95%
		jméno či příjmení (13)	9,50%
		anata(10)	7,30%
		sufix -san (9)	6,57%
		anta (8)	5,84%
		sensei (7)	5,11%
		sufix -čan (6)	4,38%
		sufix -sama (5)	3,65%
		varianty omae (3)	2,19%
		ostatní (16)	11,68%
Koncové partikule	705 (100%)	no? (38)	5,39%
		no (28)	3,97%
		subst.+jo (3)	0,46%
		subst.+ne (3)	0,46%
		* wa (4)	0,57%
		* kašira (2)	0,28%
Další		dešó, nadužití <i>ne</i> , časté užití partikule <i>ši</i>	

V případě první osoby (tedy „já“, výjimečně množné číslo „my“) bylo převažující volbou neutrální zájmeno *wataši*. Jako primární volbu používalo *wataši* pět ze všech sedmi protagonistek. Druhým nejčastějším způsobem bylo silně femininní zájmeno *ataši*, přičemž jako své primární zájmeno pro sebereferenci jej užívaly dvě hlavní postavy (Mizuki z *Ai wo utau jori ore ni oborero!* a Neiro z *Obakačan no koikatariki*) a další dvě (Cukimi z *Kuragehime* a Mao z *Taijó no ie*) jej používaly jako druhé nejčastější. Poměrně zajímavý je fakt, že obě hlavní protagonistky užívající jako své primární zájmeno *ataši* mají ovšem výrazné maskulinní charakteristiky (chlapecký

vzhled či sklon k násilí). Ostatní způsoby sebereferece (*watakuši*, vlastní jméno apod.) se objevují pouze sporadicky. Maskulinní způsoby *ore* či *boku* se prakticky neobjevují⁵³, a to ani u postavy Mizuki, která se v ostatních ohledech prakticky stylizuje do muže. Toto, zdá se, vylučuje možnost, že by protagonistky dívčí mangy byly zdrojem pro užívání maskulinních způsobů sebereferece v řeči mladých dívek. Použití silně femininního zájmena *ataši* výše zmíněnými protagonistkami lze interpretovat jako možnou snahu vyvážit objem maskulinních vlastností a řečových prvků. Zejména v případě postavy Mizuki je použité zájmeno *ataši* na počátku mangy pro čtenáře jediným vodítkem, ze kterého může okamžitě usoudit, že se jedná o dívku.

V případě deixe druhé osoby bylo poměrně časté užívání jména či příjmení zcela bez sufixu, zájmene *anata* a jeho stažené varianty *anta* či sufixu *-san*. V tabulce na konci této podkapitoly je patrné, že vysokých hodnot dosazuje i sufix *-kun*, zájmeno *omae* a titul *senpai* či *sensei*, zde je však nutné upozornit, že tyto způsoby deixe se v tak velkém rozsahu objevovaly pouze v konkrétních dílech (*omae* bylo hlavním způsobem pro odkazování pro protagonistku *Ai wo utau jori ore ni oborero!* a vysoký podíl sufixu *-kun* a titulů *senpai* a *sensei* lze specificky najít v *Storm Lover Anthology*), jedná se tedy spíše o výchyly, které se v dalších mangách neobjevují.

Co se týče koncových partikulí typických pro ženskou řeč, lze říci, že v promluvách protagonistek se silně femininní partikule, které bývají nejčastěji řazeny k ženské řeči, *wa* (a její kombinace), *kašira* či *nojo* (a další kombinace) téměř neobjevují. Typicky ženská partikule *kašira* se například objevila pouze u jediné postavy (Teru z *engeki Daisy*), a to, když předstírala slabost a naivitu. Tento fakt se shoduje například se zjištěními Barešové a Zawiszové (2012, s. 184) ohledně partikule *kašira* v řeči mladých Japonek – ani u nich se tato partikule téměř neobjevuje. U postavy Teru se jako u jediné objevila čtyřikrát partikule *wa*, nicméně jednalo se vždy o velmi specifické případy (viz podkapitola *Dengeki Daisy*). Lze tedy říci, že se autorky

Jediný zaznamenaný případ užití *oretači* lze snadno vysvětlit tím, že promluva byla pronesena jako žertovná průpovídka spolu s chlapci.

užití těchto silně stereotypně femininních partikulí svými hlavními hrdinkami zcela vyhýbají. Celkově se nejčastěji objevuje slabě femininní užití partikule *no* v otázce a některá silně femininní zakončení věty pomocí partikule *no*. Objevují se několikrát i kombinace substantiva (příp. zájmeny) s vynechanou sponou a partikulí *ne* nebo partikulí *jo*. Ostatní použité partikule bývají spíše neutrální či slabě maskulinní s tím, že u slabě maskulinních se jedná o takové, které jsou prakticky již běžnou součástí slovníku mladých Japonců.

Z dalších prvků typických pro ženskou řeč, které byly zaznamenány, stojí za zmínku používání pravděpodobnostního tvaru *dešó*, nadužívání partikule *ne* či častý výskyt partikule *ši* jako koncové partikule (typický zejména pro promluvy postav Mao z Taijó *no ie* a Neiro z Obakačan *no koikatariki*). Naopak objem expresivních výrazů se liší protagonistka od protagonistky a souvisí s jejich charakterizací („slušná dívka“ oproti „uličnici“).

6.2 Vedlejší postavy

Tato podkapitola má za cíl shrnout použité prvky u vedlejších ženských postav a pokusit se vymezit charakteristiky vedlejších postav v porovnání s protagonistkami. V celkové tabulce budou zahrnuty pouze vedlejší postavy, u nichž byl shledán dostatečný počet promluv (bublin), aby mohly být zaneseny do tabulek. Postavy s nedostatečným počtem textů (tj. epizodicky se objevující postavy) budou až po rozdělení postav do skupin podle společných rysů případně okomentovány v souvislosti s jednotlivými skupinami.

Tab. 28 – vedlejší postavy – celkově

Vedlejší postavy – celkově	Celkový počet	Druhy	Procentuální zastoupení
První osoba	67 (100%)	ataši (19) + atašira (2), atašitači (1)	32,84%
		wataši (15) + watašitači (2)	25,37%
		jméno (8)	11,94%

		wareware (7)	10,45%
		okásan (4)	5,97%
		waši (3)	4,48%
		uči (2)	2,99%
		ostatní (4)	5,97%
Druhá osoba	78 (100%)	anta (34) + antara (3)	47,44%
		anata (13)	16,67%
		jméno či příjmení (11)	14,10%
		sufix -čan (7)	8,97%
		omae (5)	6,41%
		sufix -san (4)	5,13%
		ostatní (16)	20,51%
Koncové partikule	378 (100%)	no? (25) + no! (4)	7,67%
		wa (27)	7,14%
		no (20)	5,29%
		nojo (15)	3,97%
		S+jo (14)	3,70%
		wajo (13)	3,44%
		wane (7)	1,85%
		S+ne (4)	1,10%
		none (3)	0,80%
		né (3)	0,80%
		přech.+jo (2)	0,53%
		só+jo (1)	0,26%

	koto jo (1)	0,26%
	nojone (1)	0,26%
	nokana (1)	0,26%
	kašira (1)	0,26%
	kašira ne (1)	0,26%
Další	dešo/dešó, nadužití <i>ne</i> , oslovení pomocí <i>ne</i> , interjekce <i>ara</i> , zdvořilostní prefix, <i>bikago</i>	

Z tabulky je patrné, že v případě vedlejších postav v první osobě převažuje femininní zájmeno *ataši* nad neutrálním *wataši*. Použití vlastního jména pro referenci k vlastní osobě na třetím místě a také zájmen *waši* a pro množné číslo *wareware* jsou odchylná, vztahují se blíže pouze ke konkrétním postavám a v dalších titulech se tento způsob *deixe* téměř neobjevuje. Vysoký je i podíl odkazování pomocí *okásan*, což souvisí s vystupujícími postavami matek.

Pro *deixi* druhé osoby zcela převažuje stažený tvar *anta* a na druhém místě je jeho úplná varianta *anata*. Velmi časté je také odkazování pomocí jména bez zdvořilostních sufixů. Naopak například zájmeno *kimi* se objevilo pouze jednou. Vysoký podíl sufixu *-čan* je odchylka způsobená jedinou postavou – Jume z *Ai wo utau jori ore ni oborero!*.

V případě koncových partikulí jsou zaznamenány všechny femininní koncové partikule, přičemž je patrný značný rozdíl v objemu použitých silně ženských partikulí (například *wa*) oproti partikulím používaných protagonistkami, kde se *wa* a její kombinace v podstatě neobjevují. Nicméně shodně s hlavními protagonistkami dosahuje vysokých hodnot použití partikule *no* v otázce i v oznamovací větě.

Z dalších prvků řazených mezi ženskou řeč lze vysledovat použití pravděpodobnostního tvaru *dešó* (častější je jeho krátká varianta *dešo*), použití partikule *ne* pro oslovení či interjekce *ara*.

Již na základě podrobnějších analýz uvedených v kapitolách věnovaných rozboru jednotlivých komiksů, lze předběžně postavy rozdělit na několik dílčích skupin, a to podle druhu a frekvence femininních prvků v jejich promluvách (případně podle dalších společných rysů). Nejprve budou postavy rozčleněny na dvě skupiny podle věku; první skupinou budou postavy ve věku odpovídajícím protagonistkám (kamarádky, spolužačky apod.) a ve druhé skupině budou zahrnuty postavy žen středního věku, obvykle zastoupené postavami matek, neboť jejich reálné ekvivalenty (tedy japonské ženy v domácnosti) jsou skupinou, která by měla ženskou řeč typicky používat (viz kapitoly o ženské řeči). První skupinu bude ještě možné následně rozdělit na dvě části, přičemž první část vyčlení vedlejší postavy, jejichž řeč se objemem a typem užitých prvků ženské řeči blíží jazyku protagonistek. Druhou skupinou budou postavy, které užívají velké množství silně femininních prvků (a to obvykle i těch, které se v řeči protagonistek vůbec neobjevují). V rozdělení na skupiny budou vynechány vedlejší postavy z mangy *Kuragehime* (tedy Majaja, Čieko, Banba a Džidži)⁵⁴, neboť již během jejich rozboru se ukázalo, že jejich jazyk je vysoce specifický a doplňuje jejich relativně nestandardní zájmy a životní styl. Tento specifický jazyk by tedy mohl kontaminovat vypovídající hodnotu celkového rozboru.

6.2.1 Vrstevnice (spolužačky, kamarádky)

V této tabulce jsou uvedena data týkající se pouze skupiny postav ve stejném věku jako hlavní hrdinky a bez postav, které byly, jak bylo zmíněno výše, z celkového výčtu vyřazeny.

Tab. 29 – vrstevnice

Vrstevnice	Celkový počet	Druhy	Procentuální zastoupení
První osoba	45 (100%)	ataši (19) + atašira (2), atašitači (1)	48,89%
		wataši (8) +	20,00%

⁵⁴ Z rozboru titulu *Kuragehime* je patrné, že postava Čieko používá ukázkový příklad ženské řeči, nicméně jelikož je tato postava podobně jako další vedlejší postavy této mangy výrazně specifická, bude taktéž vynechána.

		watašitači (1)	
		ostatní (14)	31,11%
Druhá osoba	57 (100%)	anta (29) + antara (3)	56,14%
		anata (11)	19,30%
		sufix -čan (7)	12,28%
		jméno (5)	8,77%
		omae (4)	7,02%
		ostatní (6)	10,53%
Koncové partikule	295 (100%)	no? (29)	9,83%
		wa (20)	6,78%
		no (16)	5,42%
		S+jo (11)	3,73%
		wajo (8)	2,71%
		nojo (6)	2,03%
		none (3)	1,02%
		S+ne(3)	1,02%
		wane (2)	0,68%
		přech.+jo (1)	0,34%
		nokana (1)	0,34%
		né (1)	0,34%
		sójo (1)	0,34%
Další		dešo, oslovení pomocí <i>ne</i> , nadužití <i>ne</i> , zdvořilostní prefix	

Z promluv dalších vedlejších postav, které se epizodicky objevují ve vybraných komiksech, lze poukázat na použití slabě femininního *no* v oznamovací větě a slabě femininního *no?* a deixe protagonistky pomocí jména a sufixu *-san*. Z tabulky je patrné, že oproti hlavním hrdinkám jejich vrstevnice jasně preferují pro první osobu zájmeno *ataši*. Toto zjištění ukazuje, že ani postavy vrstevnic hlavní hrdinky nemohou být zdrojem pro výběr maskulinních osobních zájmen mezi mladými Japonkami.

Pro druhou osobu tyto postavy nejčastěji volí méně formální stažený tvar *anta* a až na druhém místě úplnou variantu *anata*, naopak protagonistky používaly častěji úplnou variantu *anata*. Podobně jako u protagonistek dosahuje poměrně vysokých hodnot slabě femininní partikule *no* v otázce a slabě i silně femininní partikule *no* v oznamovacích větách. Na rozdíl od protagonistek dosahuje poměrně vysokých hodnot silně femininní partikule *wa* a její kombinace. Podle Barešové a Zawiszové (2012, s. 183-184) a výzkumů, které citují, mladé ženy tendují k užívání spíše neutrálních a slabě femininních partikulí, proto například vysoký podíl partikule *wa* lze interpretovat jako pokus o charakterizaci či stereotypizaci postav. Na skupinu postav, které mají ve svých promluvách vysoký podíl silně femininních koncových partikulí, se bude soustředit následující podkapitola. Postavy spolužaček a kamarádek nezařazených do této skupiny používají jazyk ve většině případů podobný hlavní hrdince a obsahující zhruba stejný objem femininních prvků, přičemž občas bývají užity některé individuální prvky, které postavy charakterizují (například volba vlastního jména pro sebereferenci).

Již v kapitole věnované protagonistkám bylo poukázáno na to, že použití zájmena *ataši* v manze neodpovídá stereotypu, který je s tímto zájmenem spojován (tedy silně femininní zájmeno používané ženami s cílem akcentovat vlastní ženskost). Naopak se zdá, že *ataši* bývá používáno také postavami s asertivními až agresivními charakterovými vlastnostmi či maskulinními rysy. Možná interpretace, která byla navržena pro případ protagonistek, tedy že se jedná o vyvážení například maskulinního vzhledu, nevyhovuje pro vedlejší postavy. Je tedy spíše možné, že je *ataši* postavami užito, neboť je považováno za méně formální. Tato interpretace použití zájmena *ataši* se objevuje například v článku věnovanému subkultuře *kogal/kogjaru* (Koetse, 2012, web). Při detailním pohledu na postavy (protagonistky i vedlejší postavy), je zřejmé, že se v mnoha případech jedná o postavy, které vyjadřují své pocity velmi expresivně a mají tendence přistupovat k problémovým situacím agresivně: tento typ postav

koresponduje s použitím expresivního a méně zdvořilého jazyka, proto by mohl být důvod pro užití *ataši* právě jeho nižší formálnost. Tato problematika by si jistě zasloužila detailnější zkoumání.

6.2.2 Skupina s vysokým podílem femininních prvků

Ze skupiny vrstevnic protagonistky byly vyčleněny postavy s vysokým podílem femininních prvků v porovnání s protagonistkami. Tato skupina zahrnuje „studentky a fanynky“ a sestru Jume z *Ai wo utau jori ore ni oborero!*, Jošidu a Jano z *Kimi ni todoke*, Renu z *Dengeki Daisy* a předsedkyni fanklubu z *Obakačan no koikatariki*.

Tab. 30 – dívky s vysokým podílem ženské řeči

Dívky - ŽŘ	Celkový počet	Druhy	Procentuální zastoupení
První osoba	24 (100%)	ataši (9) + atašira (2), atašitači (1)	50,00%
		wataši (8)	33,33%
		ostatní (4)	16,67%
Druhá osoba	45 (100%)	anta (22) + antara (3)	55,56%
		anata (11)	24,44%
		ostatní (9)	20,00%
Koncové partikule	132 (100%)	wa (20)	15,15%
		no? (15)	11,36%
		no (10)	7,58%
		S+jo (9)	6,81%
		wajo (8)	6,06%
		nojo (6)	4,54%
		none (3)	2,27%

	wane (2)	1,52%
	přech.+jo (1)	0,76%
	sójo (1)	0,76%
	S+ne (1)	0,76%
Další	dešo, oslovení pomocí <i>ne</i> , nadužití <i>ne</i> , zdvořilostní prefix	

Z tabulky je patrné, že pro první osobu je převažující užití zájmen *wataši* a *ataši*. Většina zájmen *ataši* se objevuje v promluvách postav Jošidy a Jano, naopak ostatní postavy obvykle užívají *wataši*. Při referenci k druhé osobě dosahuje stažená varianta *anta* (spolu s množným číslem) více než 50%, na druhém místě je plný tvar *anata*. Tyto postavy tedy nemají tendenci užívat jména či sufixy (s výjimkou Jume vůči své sestře). To lze odůvodnit neformálními vztahy k ostatním postavám a zároveň jejich relativně vysokým postavením v hierarchii (populární spolužačky či předsedkyně studentských organizací).

Z tabulky je patrná také vysoká míra užití partikule *wa*, která je v této skupině dokonce častější než partikule *no*. Hanaoka McGloin (1990, s. 36-37) tvrdí, že asertivní konotace a síla důrazu či trvání na výpovědi je u partikulí *no* a *wa* (se stoupavou intonací) slabší než u maskulinních partikulí *zo* a *ze* či neutrální partikule *jo*. Hanaoka McGloin také spojuje femininní partikule s vytvořením vzájemného porozumění jako součást pozitivní zdvořilostní strategie. Nicméně, jak bylo zmíněno výše, jsou postavy v této skupině relativně vysokého postavení (v kontextu skupiny vrstevníků) a mnohdy prosazují své zájmy poměrně asertivně, je tedy otázkou nakolik tvrzení Hanaoky McGloin lze aplikovat i na tyto případy. Lze spíše říci, že prvky ženské řeči jsou u této skupiny postav použity jako součást stereotypizace či charakterizace.

Do této skupiny je poněkud překvapivě zařazena také Jume, mladší sestra protagonistky Mizuki, která věkem odpovídá skupině reálných mluvčích, které mají tendence používat velké množství maskulinních prvků; Jume je jedinou zástupkyní této skupiny ve vybraných titulech. Přesto však postava Jume používá typické femininní koncové partikule. Její jazyk lze interpretovat jako charakterizaci pomocí kontrastu vůči

maskulinní protagonistce.

Již v případě preferovaného zájmena pro první osobu se ukázalo, že existuje rozdíl mezi postavami Jano a Jošidou a Renou, studentkami a fanynkami a předsedkyní fanklubu. Při vzájemném porovnání těchto postav na základě detailnějších rozborů v předchozích kapitolách (a na základě subjektivní čtenářské zkušenosti) se ukazuje, že jazyk Jano a Jošidy je expresivnější a celkový poměr femininních prvků je u nich nižší.

Naopak lze nalézt mnoho společných rysů nejen v jazyce, ale i charakteru postav Reny a předsedkyně fanklubu (jazyk studentek a fanynek má také mnoho společných rysů). Tyto postavy se alespoň zpočátku objevují v příbězích spíše v negativním světle: Rena i předsedkyně fanklubu jsou strůjkyněmi šikany hlavních protagonistek, přičemž předsedkyně Šinova fanklubu je částečně i konkurentkou hlavní protagonistky v jejím milostném snažení. Studentky z *Ai wo utau jori ore ni oborero!* představují pro protagonistku spíše svazující břemeno. Rena a předsedkyně fanklubu jsou navíc z hierarchického pohledu výše postavené a jsou oproti hlavním hrdinkám zběhlejší v užívání „ženských zbraní“. Zdá se tedy, že ženská řeč je v těchto případech užita pro charakterizaci postav s negativní konotací a relativně vyšším postavením. Avšak žádná z nich neužívá typické prvky, které Kinsui řadí mezi „řeč milostslečen“.

6.2.3 Ženy středního věku

Ve všech titulech se celkem objeví devět postav žen středního věku, promluvy mnohých z nich ovšem nebyly dostatečně dlouhé pro zařazení do tabulky.

Tab. 31 – ženy středního věku

Ženy středního věku	Celkový počet	Druhy	Procentuální zastoupení
První osoba	4 (100%)	okásan (4)	100,00%
Druhá osoba	6 (100%)	jméno (3)	50,00%
		anta (3)	50,00%
Koncové partikule	19 (100%)	S+ne (1)	5,26%
		no? (1)	5,26%

	no (1)	5,26%
	nojo (1)	5,26%
	né (1)	5,26%
Další	Citoslovce ara, oslovení ne, dešo	

Již z tabulky je patrné, že postavy žen středního věku mají tendenci používat ženskou řeč, ačkoliv se v tabulce nenachází například typická silně femininní partikule *wa*. V případě, že je přihlédnuto i k promluvám postav, které nemohly být uvedeny v tabulce, lze k odkazování k první osobě započítat ještě jedno užití slova *mama*, pro druhou osobu ještě výraz *anata* (zde spíše ve významu „drahý“), použití koncových partikulí *no* a *no* v otázce, *none* a *wá* (*wa*). Mimo to se ještě čtyřikrát objeví femininní interjekce *ara* a jednou *arama*. Z tohoto již rozšířeného výčtu lze již s jistotou usoudit, že tyto postavy používají femininní prvky ve větším rozsahu, obzvláště s přihlédnutím k celkovému objemu textu. Časté je zde užití partikule *no*, dále i použití *okásan* pro první osobu, které odpovídá faktu, že většina těchto postav zobrazuje matky protagonistek. Pro tuto skupinu je typické užití femininního citoslovce *ara* (případně *arama*, s významem „mankote“, „no toto“ či „ale!“), které se v promluvách vedlejších postav-vrstevnic vůbec nevyskytuje. Ačkoliv lze tedy říci, že tyto postavy používají femininní prvky řeči, při porovnání s druhou skupinou vedlejších postav (dívky) je patrné, že ženy středního věku užívají v manze těchto prvků méně (a některé femininní prvky se ani neobjevují). Ovšem je nutné upozornit na to, že vedlejší postavy žen středního věku představovala skupinu s nejmenším objemem textu.

Jazyk této skupiny lze označit jako stereotypní, neboť se prakticky neliší v závislosti na jednotlivých postavách, obsahuje femininní prvky a typická ženská citoslovce (neužívaná dalšími vedlejšími postavami), která patrně operují se zažitou představou, jak by měla mluvit typická matka (žena v domácnosti). Tento závěr lze učinit také proto, že se v žádném z titulů nevyskytovala vedlejší postava starší ženy v oficiální autoritě ve vztahu k protagonistce (např. učitelka), jejíž jazyk a hierarchická pozice by mohl tento závěr ovlivnit. Dále je patrný i stereotyp uvedený ve výsledcích ankety (viz podkapitola o *jakuwarigo*), kdy i zde vkládají autorky ženskou řeč do úst ženám v domácnosti.

Závěr

Práce měla za cíl zkoumat vztah jazyka a populární kultury, konkrétně užívání prvků ženské řeči (džoseigo, onna kotoba) ženskými postavami v komiksech pro dívky. Za tímto účelem bylo náhodně vybráno sedm titulů *šódžo mangy* (respektive sedm prvních dílů těchto komiksů), jejichž ženské postavy byly podrobeny rozboru. Byly to tituly *Kimi ni todoke*, *Obakačan*, *koikatariki*, *Storm Lover Anthology*, *Ai wo utau jori ore ni oborero!*, *Kuragehime*, *Dengeki Daisy* a *Taijó no ie*. Na základě rozdělení prvků řeči na silně femininní, slabě femininní, neutrální, slabě maskulinní a silně maskulinní byly u všech ženských postav v těchto komiksech zjišťovány způsoby deixe první a druhé osoby a zaznamenáno užití femininních koncových partikulí, případně některých dalších prvků, které obvykle bývají řazeny mezi ženskou řeč. Pro porovnání bylo také zaznamenáno i užití silně maskulinních prvků. Neutrálním prvkům a prvkům označovaným za slabě maskulinní se práce nevěnovala.

Touto analýzou bylo zjištěno, že protagonistky používaly jen omezené množství silně femininních prvků a nejčastěji volily prvky neutrální, slabě maskulinní a slabě femininní. Většina z nich se však také vyhýbala i silně maskulinním výrazům. Protagonistky pro první osobu volily nejčastěji zájmeno *wataši*, pro druhou osobu jméno či příjmení bez sufixu, zájmeno *anata* či jméno spolu se sufixem *-san*. Nejčastější femininní partikule byly partikule *no*.

Vedlejší postavy celkově užívaly větší množství femininních prvků než hlavní protagonistky. Nejčastější zájmeno pro odkazování k první osobě bylo *ataši*, k druhé osobě to bylo zájmeno *anata*. Z koncových partikulí řazených mezi prvky ženské řeči se u vedlejších postav nejhojněji objevovala partikule *no* v otázce a relativně vysokých hodnot dosahovala i silně femininní partikule *wa*. Vedlejší ženské postavy lze přesněji rozdělit do tří skupin podle celkového objemu femininních prvků v řeči.

Do první skupiny lze zařadit vrstevnice a kamarádky protagonistek, jejichž jazyk se příliš neodlišuje od protagonistek. Do druhé skupiny lze zařadit vrstevnice protagonistek, které používají poměrně velký objem prvků ženské řeči. Ukazuje se, že ženská řeč je v tomto případě částečně užita i k negativní stereotypizaci postav a může se jednat o *jakuwarigo* (jazyk rolí). Do poslední skupiny lze zařadit epizodicky se objevující vedlejší postavy žen středního věku, které ve vybraných mangách vystupují

nejčastěji jako matky protagonistek. Tyto postavy používají menší počet femininních prvků než postavy z druhé skupiny, ale také uplatňují některé specifické prvky, které se u ostatních skupin nenachází, proto je jejich jazyk možné interpretovat jako *jakuwarigo* – „jazyk matek“.

Na základě rozboru nejčastěji použitých zájmen pro sebereferenci lze s opatrností tvrdit, že dívčí manga není zdrojem pro nestandardní výběr zájmen (například maskulinního *boku* či *ore*). Nicméně pro platnější závěr by bylo nutné zkoumat širší vzorek titulů. Distribuce zájmen *ataši* a *wataši* ne zcela odpovídá zavedeným stereotypům a frekvence užití zájmene *ataši* dosahuje překvapivě vysokých hodnot. I zde by bylo vhodné zkoumat širší vzorek komiksů, aby bylo možné dospět k hodnotnému závěru a specifikovat, jaké konotace toto zájmeno má a nakolik je frekvence jeho užití blízká mluvené řeči. Důležité je i věnovat se typům postav, které daná zájmena užívají.

Anotace

Jméno autora:	Bc. Hana Kloutvorová
Jméno fakulty – katedry:	Filozofická fakulta – Katedra asijských studií
Název práce:	Ženská řeč v komiksech pro dívky Women's language in shōjo manga
Vedoucí magisterské diplomové práce:	Mgr. Ivona Barešová, Ph.D.
Počet stran:	68
Počet znaků s mezerami:	123 200
Počet titulů použitých pramenů a literatury:	50
Klíčová slova:	Ženská řeč, japonština, manga, komiks pro dívky, gender

Tato práce se zabývá vztahem japonského jazyka a populární kultury, konkrétně užíváním ženské řeči (femininních prvků) ženskými postavami v komiksech pro dospívající dívky. Cílem bylo ve vybraných komiksových titulech zmapovat použití osobních zájmen, femininních koncových partikulí a dalších prvků řazených mezi ženskou řeč. Na základě tohoto rozboru bylo zjištěno, že protagonistky dívčí mangy užívají prvky obvykle řazené mezi ženskou řeč pouze v omezené míře a vyhýbají se prvkům hodnoceným jako silně femininní. U vedlejších postav existuje několik skupin podle objemu užitých femininních prvků. První skupinu reprezentují spolužačky protagonistek, jejichž řeč se od hlavních hrdinek liší pouze minimálně. Druhou skupinu tvoří vrstevnice protagonistek, které jsou charakterizovány pomocí užívání ženské řeči ve vysoké míře. Poslední skupinou jsou postavy žen ve středních letech, jejichž jazyk odpovídá zavedeným stereotypům ohledně ženské řeči.

Abstract in English

This thesis is addressing relations between Japanese language and popular culture; it is specifically concerned with usage of women's language (feminine language features) by female characters in manga targeted at young girl audience. The aim of the thesis was a qualitative linguistic investigation of deictic words, sentence final particles and other language features identified as women's language. This analysis suggests that protagonists of shōjo manga only use limited amount of elements of women's language and almost completely avoid using elements identified as strongly feminine. Minor characters in manga can be divided into three groups based on the amount of feminine elements used in their speech. The first group is represented by classmates and friends of protagonists; their language resembles speech of main heroines by amount of feminine elements usage. The second group are those peers of main protagonists whose characterization is based on a high frequency of feminine language features in their speech. The last group are middle-aged women, whose language contains a higher amount of feminine elements and can be also connected to various stereotypes concerning women's language.

Key words: women's language, Japanese, manga, gender, girls' comics

Seznam použité literatury

Primární literatura:

- HIGAŠIMURA, Akiko. *Kuragehime 1*. Kodansha Comics Kiss. Tókjó: Kódanša, 2009. ISBN 978-4-06-340744-0
- MORI, Jošimasa (hl. ed.). *Storm Lover Anthology*. B's Log Comics. Tókjó: Entáburein (Enterbrain), 2011. ISBN 978-4-04-726950-7
- MOTOMI, Kjósuke. *Dengeki Daisy 1*. Flower Comics. Tókjó: Šógakukan, 2007. 978-4-09-131306-5
- SATÓ, Zakuri. *Obakačan no koikatariki 1*. Margaret Comics. Tókjó: Šúeiša, 2009. ISBN 978-4-08-846376-6
- ŠIINA, Karuho. *Kimi ni todoke 1*. Margaret Comics. Tókjó: Šúeiša, 2008. ISBN 4-08-846061-8
- ŠINDŽÓ, Maju. *Ai wo utau jori ore ni oborero! 1*. Flower Comics. Tókjó: Šógakukan, 2006. ISBN 4-09-130470-2
- TAAMO. *Taijó no ie 1*. Kodansha Comics Dessert. Tókjó: Kódanša, 2010. ISBN 978-4-06-365622-0

Sekundární literatura:

- AOKI, Deb. Best New Shoyo Manga: Dengeki Daisy, 2011 About.com Manga Readers' Choice Awards. *About.com* [online] cit. 7.4.2015 Dostupné z WWW: <http://manga.about.com/od/2011_Best_Manga_Awards/ss/2011-Manga-Readers-Choice-Awards-Best-Manga-of-2010_6.htm>
- BAREŠOVÁ, Ivona - ZAWISZOVÁ, Halina. *Současná hovorová řeč mladých Japonců*. 1. vyd. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2012. 214 s. ISBN 978-80-244-3079-9.
- BOUISSOU, Jean-Marie. Manga: A Historical Overview. In: *Manga: An Anthology of Global and Cultural Perspectives*, ed. Toni Johnson-Woods (eKniha Google) [online]. cit. 3.5.2015. Bloomsbury Publishing USA, 2010.

s. 17-33. Částečně dostupné z WWW: <<http://books.google.cz/books?id=isqoAwAAQBAJ&lpg=PP1&hl=cs&pg=PP1#v=onepage&q&f=false>>

- ENDŌ, Orie. *A Cultural History Of Japanese Women's Language*. Michigan: Center for Japanese Studies, The University of Michigan, 2006. 139 s. ISBN 1-929-280-39-4
- ENDO, Orie. Aspects of Sexism in Language. In: *Japanese Women: New Feminist Perspectives on the Past, Present, and Future*. (eKniha Google) [online]. cit. 27.1.2015. New York: Feminist Press at CUNY, 1995. s. 29-42. Částečně dostupné z WWW: <https://books.google.cz/books?id=vx2d_ayhdVAC&dq=nyobo-kotoba&hl=cs&source=gbs_navlinks_s>
- GAGNÉ, Isaac. Urban Princesses: Performance and „Women's Language“ in Japan's Gothic/Lolita Subculture [online]. cit. 2.5.2015. In: *Journal of Linguistic Anthropology*. 2008, vol. 18, no. 1 (červen 2008). s. 130-150 Dostupné z WWW: <<http://www.jstor.org/stable/43104179>>
- HANAOKA McGLOIN, Naomi. Sex Difference and Sentence-Final Particles. In: *Aspects of Japanese Women's Language*, ed. Ide, Hanaoka McGloin. Kurošio šuppan, 1990, s. 23-41.
- HIRAMOTO, Mie. Hey, you're a girl?: Gendered expressions in the popular anime, Cowboy Bebop. In: *Multilingua*, 2013, Volume 32, Issue 1, s. 51–78. Dostupné také z WWW: <http://profile.nus.edu.sg/fass/ellmh/Hiramoto_2013_Hey%20youre%20a%20girl.pdf>
- HOOVER, William D. Heslo „Manga“. In: *Historical Dictionary of Postwar Japan*. (eKniha Google) [online]. cit. 2.5.2015. Scarecrow Press, 2011. s. 170-171 Částečně dostupné z WWW: <<https://books.google.cz/books?id=LrWAoxzNzRMC&lpg=PP1&hl=cs&pg=PP1#v=onepage&q&f=false>>
- IDE, Sachiko. Sociolinguistics: Honorifics and Gender Differences (with Megumi Yoshida). [online]. cit. 3.5.2015. In: *The Handbook of Japanese Linguistics*. Natsuko Tsujimura (ed.) MA: Blackwell Publishers, 1999. s. 444-480 Dostupné z: <http://www.sachikoide.com/1999_Sociolinguistics.pdf>

- IDE, Sachiko. How and Why Do Women Speak More Politely? In: *Aspects of Japanese Women's Language*, ed. Ide, Hanaoka McGloin. Kurošio šuppan, 1990a, s. 63-80.
- IDE, Sachiko. Person References of Japanese and american Children. In: *Aspects of Japanese Women's Language*, ed. Ide, Hanaoka McGloin. Kurošio šuppan, 1990b, s. 43-61.
- INGULSRUD, John - ALLEN, Kate. *Reading Japan Cool: Patterns of Manga Literacy and Discourse* (eKniha Google) [online]. cit. 2.5.2015. Lexington Books, 2010, s. 244. Dostupné z WWW: <https://books.google.cz/books?id=rk3j6Xc_LaEC&lpg=PR1&hl=cs&pg=PR1#v=onepage&q&f=false>
- INOUE, Miyako. *Vicarious Language: Gender and Linguistic Modernity in Japan*. Berkeley / Los Angeles / London: University of California Press, 2006. 323 s.
- ITO, Rika. Boku or Watashi: Variation in self-reference terms among Japanese children. [online]. cit. 2.5.2015. In: *TRANS. Internet-Zeitschrift für Kulturwissenschaften*. No. 16/2005. Dostupné z WWW: <http://www.inst.at/trans/16Nr/01_4/ito16.htm>
- KINSUI, Satoshi – TESHIGAWARA, Mihoko. Modern Japanese “Role Language” (Yakuwarigo): Fictionalised Orality in Japanese Literature and Popular Culture. [online]. cit. 15.6.2015. In: *Sociolinguistic Studies*, 2011, Vol 5, No 1, s. 37-58. Dostupné z WWW: <<http://www.equinoxpub.com/journals/index.php/SS/article/view/7911>>
- KINSUI, Satoši. *Váčaru Nihongo – jakuwarigo no nazo* [Virtuální japonština – tajemství jazyka rolí]. Tókjó: Iwanami, 2003. 225 s. ISBN 4-00-006827-X
- KOETSE, Manya. From Gal to Lady – Gender, Language and Japan’s Kogals. *Manya Koetse*. [online] cit. 13.6.2015. Zveřejněno 8.12.2012. Dostupné z WWW: <<http://www.manyakoetse.com/from-gal-to-lady-gender-language-and-japans-kogals/>>
- MILLER, Laura. Those Naughty Teenage Girls: Japanese Kogals, Slang, and

Media Assessments. In: *Journal of Linguistic Anthropology*, prosinec 2004, roč. 14, č. 2. s. 225-247. Dostupné z WWW:

<<http://web.stanford.edu/~eckert/PDF/miller2004.pdf>>,
<http://www.jstor.org/stable/43102647>>

- MIZOKAMI, Yuki. Ambiguous boundary between women's and men's speech in the Japanese language in the use of polite expressions. [online]. cit. 30.1.2015 In: *Kotoba kagaku*, 2003, vol. 16, s. 105-126. Dostupné z WWW: <<http://ir.nul.nagoya-u.ac.jp/jspui/handle/2237/8052>>
- MIZUMOTO, Terumi – FUKUMORI, Sugako – TAKADA, Kjóko. Dorama ni cukawareru džosei bunmacu ši – kjakuhonka no išiki čósa. [Femininní partikule v televizních seriálech - na základě ankety mezi scénáristy.] [online]. cit. 15.6.2015 In: *Nihongo to džendá*, 2008, č. 8. Dostupné z WWW: <http://www.gender.jp/journal/no8/02_mizumoto.html>
- MONDEN, Masafumi. Shōjo Manga Research: The Legacy of Women Critics and Their Gender-Based Approach. *Manga Studies. Comics Forum* [online] cit. 3.5.2015. Zveřejněno 10.3.2015. Dostupné z WWW: <<http://comicsforum.org/2015/03/10/shojo-manga-research-the-legacy-of-women-critics-and-their-gender-based-approach-by-masafumi-monden/>>
- NAKAMURA, Momoko. *Gender, Language and Ideology: A genealogy of Japanese women's language*. (eKniha Google) [online]. cit. 28.1.2014. John Benjamins Publishing Company, 2014. 253 s. Částečně dostupné z WWW: <https://books.google.cz/books?id=JgCfBQAAQBAJ&hl=cs&source=gbs_navlinks_s>
- NGAN, Pearl. *An introduction to joseigo : the origins and characteristics of women's language in Japan*. Diplomová práce. [online]. cit. 30.1.2015. University of Canterbury, 1981. 52 s. Dostupný z WWW: <<http://ir.canterbury.ac.nz/handle/10092/1701>>
- OGI, Fusami. Beyond Shoujo, Blending Gender. In: *A Comics Studies Reader*, edited by Jeet Heer and Kent Worcester (eKniha Google) [online]. cit. 2.5.2015. Univ. Press of Mississippi, 2011. s. 244-252. Částečně dostupné z WWW:

<<https://books.google.cz/books?id=EjzAZtoxfx8C&lpg=PP1&hl=cs&pg=PP1#v=onepage&q&f=false>>

- OKAMOTO, Shigeko. „Tasteless“ Japanese: Less „femine“ speech among young Japanese Women. In: *Gender Articulated: Language and the Socially Constructed Self*. Routledge, 2012, s. 297-325. Dostupné také z WWW: <http://web.stanford.edu/~eckert/PDF/okamoto1995.pdf>>
- SHIBAMOTO, Janet S. The womanly woman: manipulation of stereotypical and nonstereotypical features of Japanese female speech. In: *Language, Gender, and Sex in Comparative Perspective*. (eKniha Google) [online]. cit. 31.1.2015. Cambridge University Press, 1987. s. 26-49. Částečně dostupné z WWW: <<https://books.google.cz/books?id=4tW2fS3cU-sC&lpg=PP1&hl=cs&pg=PP1#v=onepage&q&f=false>>
- SCHWARTZ, Adam – RUBINSTEIN-ÁVILA, Eliane. Understanding the manga hype: Uncovering the multimodality of comic-book literacies. In: *Journal of Adolescent & Adult Literacy*, 2006, vol. 50, no. 1, s. 40-49
- STEGER, Brigitte – KOCH, Angelika. *Manga Girl Seeks Herbivore Boy: Studying Japanese Gender at Cambridge* (eKniha Google) [online]. cit. 2.5.2015. LIT Verlag Münster, 2013. 229 s. Částečně dostupné z WWW: <<https://books.google.cz/books?id=uXDfbYIBroEC&lpg=PP1&hl=cs&pg=PP4#v=onepage&q&f=false>>
- TANABE, Kazuko. Speech Patterns of Japanese Girls or Gals: Symbol of Identity & Opposition to Power. [online]. cit. 19.5.2015. In: *Occasional Papers Advancing Linguistics*. 2005, 3 (říjen). s. 1-12. Dostupné z WWW: <<http://webpace.qmul.ac.uk/dharbour/QMOPAL-03-Tanabe.pdf>>
- TANAKA, Lidia. *Gender, Language and Culture: A Study of Japanese Television Interview Discourse*. (eKniha Google) [online]. cit. 27.1.2015. John Benjamins Publishing, 2004. 229 s. Částečně dostupné z WWW: <https://books.google.cz/books?id=GAOi2rWuRZwC&dq=nyobo-kotoba&hl=cs&source=gbs_navlinks_s>
- UENO, Junko. *Shojo and Adult Women: A Linguistic Analysis of Gender*

Identity in Manga (Japanese Comics). In: *Women and Language*, 2006, Vol. 29, No. 1, s. 16-25.

- UNSER-SCHUTZ, Giancarla. Developing a text-based corpus of the language of Japanese comics (manga). In: *Corpus-based Studies in Language Use, Language Learning, and Language Documentation* (eKniha Google) [online]. cit. 2.5.2015. Rodopi, 2011, s. 213-238. Částečně dostupné z WWW: <<http://books.google.cz/books?id=rk1BW2-OXYcC&lpg=PP1&hl=cs&pg=PP1#v=onepage&q&f=false>>
- VRANIC, Anja. *Japanese Women's Language: Identity, gender, and real language use in contrast to language ideology*. Diplomová práce. University of Oslo, 2013. 105 s.

Citované webové zdroje:

- Heslo „omawan“. Weblio džiten (internetový slovník). *Weblio*. [online] cit. 7.5.2015. Dostupné z WWW: <<http://www.weblio.jp/content/おまわん>>
- Heslo „onuši“. Weblio džiten (internetový slovník). *Weblio*. [online] cit. 16.5.2015. Dostupné z WWW: <<http://ejje.weblio.jp/content/御主>>
- Heslo „uzai“. *Nihongo zokugo džiten* (internetový slovník). [online] cit. 19.5.2015. Dostupné z WWW: <<http://zokugo-dict.com/03u/uzai.htm>>
- Heslo „warenagara“. Weblio džiten (internetový slovník). *Weblio*. [online] cit. 10.5.2015. Dostupné z: <<http://www.weblio.jp/content/我なか>>
- Insacu zusú kóhjó. [Seznam výtisků v distribuci.] *JMPA – Ippanšadan hódžin Nihon zašši kjókai* [online] cit. 7.4.2015. Zveřejněno 2015. Dostupné z WWW: <http://www.j-magazine.or.jp/magadata/index.php?module=list&action=list&cat1cd=2&cat3cd=29&period_cd=26>
- Kako no manga taišó, nominéto sakuhin, ičidži senkó sakuhin ičiran. [Minulé Ceny za mangu, nominovaná díla, seznam děl z prvního kola.] *Manga taišó* [online] cit. 26.4.2015. Dostupné z WWW:

<<http://www.mangataisho.com/archives/>>

- Kódanša manga šó. [Cena nakladatelství Kódanša za mangu.] *Kódanša* [online] cit. 7.4.2015. Dostupné z WWW:

<<http://www.kodansha.co.jp/about/nextgeneration/archive/22420.html>>

- Uživatel masana730, uživatel great_chiebukurer_satosi_saikyo. Daogo no cukaikata wo ošiete kudasai. [Vysvětlete mi použití slov s 'dao'.] *Chiebukuro*. *Yahoo! Japan*. [online] cit. 7.5.2015. Zveřejněno 17.9.2007 a 21.9.2007.

Dostupné z WWW:

<http://detail.chiebukuro.yahoo.co.jp/qa/question_detail/q1412804729>

Příloha č. 1 - Seznam tabulek v textu

Tab. 1 – první osoba.....	11
Tab. 2 – rozdělení koncových partikulí.....	26
Tab. 3 – rozdělení osobních zájmen.....	27
Tab. 4 – Sawako.....	33
Tab. 5 – Jošida.....	34
Tab. 6 – Jano.....	35
Tab. 7 – Hirano.....	36
Tab. 8 – Endó.....	37
Tab. 9 – kamarádka.....	37
Tab. 10 – spolužačky.....	38
Tab. 11 – Neiro.....	40
Tab. 12 – Nidžika.....	42
Tab. 13 – předsedkyně Šinova fanklubu.....	43
Tab. 14 – Juna.....	46
Tab. 15 – Mizuki.....	48
Tab. 16 – kapela.....	50
Tab. 17 – studentky a fanynky.....	51
Tab. 18 – Jume.....	52
Tab. 19 – Cukimi.....	54
Tab. 20 – spolubydlící.....	56
Tab. 21 – matka.....	58
Tab. 21 – Teru.....	60
Tab. 22 – Rena.....	62
Tab. 23 – Kamarádky Teru.....	62
Tab. 24 – Mao.....	64
Tab. 25 – matka a paní Nakamura.....	66
Tab. 26 – kamarádka Mao.....	66
Tab. 27 – protagonistky.....	68
Tab. 28 – vedlejší postavy-celkově.....	71
Tab. 29 – vrstevnice.....	74
Tab. 30 – dívky s vysokým podílem ženské řeči.....	77
Tab. 31 – ženy středního věku.....	79